

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 pe un an 20 cor.
 pe 1/2 an 10 cor.
 pe 1/4 an 5 cor.
 pe o lună 2 cor.
 Nr. 1 de Duminecă pe an 4 cor.
 Pentru România și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20

INSERTIUNILE:

pe un an: prima dată 14
 cor.; a doua oară 12 cor.; a treia
 oară 10 cor. de fiecare publicare.

Alte condiții, cât și tarife
 afișate în sepiile instalate în Arad.

Reclamele pentru oraș și comitate
 se fac pe bază de contract.

Articolele retrăse nu se primesc.

Anul IX.

NUMĂR de DUMINECĂ

Nr. 2.

Rușinea cea mai mare a Românilui și desastrul cel mai incalculabil pentru interesele naționale este, a-și da votul la alegeri, pentru **candidați străini de neamul nostru.**

În pragul alegerilor.

Suntem în toiul luptei electorale și uite ce vedem: poporul românesc aprins de furtună insuflărească poartă în slavă pe candidații naționali și ca o furtună trece peste aliații domnului Tisza, peste banii, peste ger, peste foamele și peste puterea publică care îl stău în cale, — acolo unde s'a frânt barierele unei pasivități mortifere și Românii au înținat în activitate.

Cum? acesta este poporul despre care lumea străină vorbea numai în batjocură, și despre un element de cumpărare în ampăna vieții constituționale; ear pesimii nostri ca și pe un element slab de luptă constituțională? Dar ce să vă mai spun ca lume rău îi scorniră bietului popor românesc.

Ce a produs aceasta mișcare? Doară agitatori cum numesc domniștii pe naționaliștii nostri? De unde. Nemulțumirea poporului cu stările dominante a izbucnit aici. Atâta e totul. În sufletul poporului năcăjil face agitația. În candidații naționali poporul și vede personificat dorul de a mărturisi însuși de sine, de durerile sale. Destul au vorbit în numele lui, cel-ce nu i-au înțeles durerile ci mai vărtos le-au mai sporit. Aceasta este psihologia luptei electorale ce cum se da acolo unde s'a ridicat steagul luptei naționale. Și cu aceasta s'a făcut deartă credința dușmanilor nostri, că nemulțumirea poporului este opera agitațiilor pe aceia trebuie turtiți. Agitatori sunt guvernele care a adus acest popor la desperare, sufletul poporului este agitat de atâtea neajunsuri ce îndură, nu-i mai trebuie aceia agitatori ci oamenii cinstiți care să iee dreptă dreaptă și constituțională pentru ei, și în candidații naționali și-a aflat pe oamenii cinstiți.

Nu tinde acest popor la resturnare; nu la spargerea integrității statului ungar; nu la război civil; nici chiar la cea mai mică neînțelepciune a fraților maghiari; și guvernul nu da datornicul respect și să închină înaintea legitimei lupte a fiecărui partid din țară, dar: cere și pentru sine partea dreptului său cetățenesc în schimbul amarului de certife ce le aduce pentru aceasta țară, alături cu celelalte neamuri din țară.

Acela care impută unui popor că-și exerciază drepturile sale constituționale este

un criminal; întocmai precum laș și nemernic este acela cetățean care nu se folosește de cel mai sfânt drept cetățenesc, ci se pune sub tutela unuia sau altuia, sau a unei ori altei partide străine de interesele sale.

Toți Românii trebuie să fie una la aceste alegeri. Aruncese dar toată mânia, toată ura, toată invidia, toată bănuiala, toată preocupăția și tot gândul cel rău dintre noi ca să putem duce la isbândă steagul național și să avem și noi odată în Dieta țării un mănunchi de oameni care să mărturisească de suferințele noastre: să o spună Majestății Sale și țării ungurești, că nu suntem nici rebeli, nici apostazi, ci un popor care aici vrea să trăiască și aici să moară ca Român în iubirea patriei și a tronului. — Așa să rămână în țară, să rămână-țururile ce v'au rămas din secerișul săc abia au fost destule pentru dările publice; vi frig, că păduri nu aveți: nu-i gologan în șerpar, că nu-i lucru; și năpraznicit de portărei bat la ușă. Răbdați acum pentru păcatele trecutului, că nu v'ați ales de deputați bărbați care să-și aducă aminte de soarta voastră amară și să ceară dela guverne îngrijirea și de soarta bietului țaran și cruțare de bani albi pentru zile negre; ci cu mână plină cheltuit-au pentru pasiuni domnești gologanul dajdei române. O zi numai răbdați, că după vifor senin vine, — zorile d'albe.

Acum suntem la frângerea pâinei. Cine alege deputat guvernamental acela se declară că-i mulțumit cu stările de astăzi; cine alege kossuthist acela se declară, că nu-i destul nici ce a făcut contele Tisza împotriva noastră, ci cer să se și mai năsprească asupra limbii și a legii noastre; ear cine alege un naționalist, deputat cu program național acela pe sine se alege deputat, căci în acel program sunt cuprinse toate dorințele poporului românesc, și dorința din cea din urmă colibă: *limba, lenea și moșia*, căci în acea sfântă Treime politică este cuprins întreg programul național.

Și la urmă să ne înfățișem ca și un element de ordine. Uite ce s'a întâmplat astăzi vară. Partidul național a desfășurat steagul național sub numele lui Dr. George Popa în cercul Pecica. Și cum au votat Pecicanii? Așa, că s'au îmbrăcat serbătoresc ca de Paști și 224 alegători se înșirară în rinduri câte de 4. Înainte învățătorul octogenar Ardelean, cu bătrânii și după

ei tinerii. Și plecară ca cu litia, numai praporii și cântările bisericesti mai lipseau. Junii înflăcărați urmăresc frumosul cortegiu între cântece românești și nesfirșite urări, ear femeile cu lacrimi în ochi își încunjurau bărbații. Dragii mei, — le ziceau — ce mândru le stă. Și străinii se uitau uimiți la ei și loc li-se făcea pretutindeni. Un domn străin zise: Așa numai Românii o știu face. Și 224 voturi se dădură într'una și dintr'o singură comună pentru Dr. G. Popa. Așa-i firea adevărată românească: cu bunăcuviință dar rezolut. ca atunci să-și îndeplinească datorința de a fi Român și cetățean bun. Aceasta este tipul alegerilor noastre.

Ah! A pornit verbungul. Căciulași cu pene nistrite și cu sticla în mână, ca să-și vârnească birturilor, unde slavae papricașul, varsă vâpaia veninului între popor, ca și pe vremea verbungurilor de odinioară. Dar n'a fost fecior de neam bun care s-a lăcomit la papricașul și la vinul verbungașului, ci iată așa, vândrocii de pe drumuri își dădeau libertatea pe o zi de dântuire. Dar scoteau apoi curelele papricașul din ei. Și nu Român, dar nici om nu este acela, care umblă după verbungurile cortesești, ca să-și dea pe un blid de papricaș sufletul Mamonului.

Să ne întoarcem cu scârbă dela aceste verbunguri la chipul străbunilor nostri, care ne-au lăsat de moștenire limbă și lege și moșie și acum ne cer seamă de chivernisirea, de dreapta lor apărare. Și să privim la copilași nostri cărora prin votul nostru le croim soarta și așteaptă dela noi moștenirea limbii, legii și a moșiei pe care o am hărăzit.

Și precum ne vom împlini datorința, așa fi-va binecuvântarea ori blăstămul lor. Amin!

Scrisoare deschisă către alegătorii români din cercul Pecica!

Iubiți frați!

Abea șase luni au trecut, de când condus de dragoste de neam și însuflețit de ideea activității parlamentare semnalate prin intrarea în casa țării a domnului Dr. Aurel Vlad, primit-am candidatura, ce cu atâta iubire și încredere mi-ați oferit-o.

Credincios votului solemn depus în vorbirea program am luptat din răsuputeri în timpul relativ scurt ce mi-a stat la dispozițiune, ducând în luptă întreg entuziasmul și focul inimii mele. Resultatul produs a fost mărturie lomei întregi despre maturitatea Voastră, despre conștiința Voastră națională, despre simțul Vostru de demnitate și a

Sirolin

Cei mai excelenți profesori și medici îl recomandă ca remediu cu efect
 și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tusa și flegma și face să înceteze asudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmaciile să capătă în sticle de 1 cor. Sa fim atenți, ca fiecare sticlă să fie provăzută cu firma de mai jos

fost mărturie despre posibilitatea, ba chiar necesitatea iminentă a inaugurării politice activiste.

Lumea întreagă a admirat dragostea Voastră de neam, simțul Vostru de ordine și însuflețirea Voastră pentru ideal.

De atunci s'au întâmplat lucruri decisive pentru soarta poporului nostru român din patrie. Conferința electorală convocată pe 10 Ian. a. c. st. n. în vederea alegerilor ce ne stau înaintea, a decretat activitatea parlamentară a alegătorilor Români pentru toate cercurile electorale

Puteți fi mândri, fraților, că la aceasta de cretare ați contribuit și Voi prin ținuta voastră deamnă, de astă vară. Aceasta cu atât mai virtos, pentru-că știut este, că proporțiunea numerică a Voastră în cercul Pecica, deocamdată nu face posibilă o învingere reală a candidatului național.

Stând acum deci earăși înaintea alegerilor și făcându-mi Voi deosebita onoare de a-mi oferi din nou candidatura în cercul Vostru fraților, și fiind aceasta o candidatură aprobată și din partea comitetului electoral emis de conferința dela Sibiu, mă simt îndatorat să mă adresez către voi cu scrisoarea aceasta din care veți afla în prima linie faptul, că pe lângă cea mai mare bunăvoință imi este imposibil a primi aceasta candidatură.

Și nu pentru-că doar n'ași avea deplină încredere în entuziasmul vostru, ci silit de forța împrejurărilor și din precauțiune ca nu cumva să vă espun pe voi unei eventuale critici nejuste a acelora, cari sunt dușmanii cauzei noastre.

E timp greu de iarnă și ar fi păcat a pretinde dela moșnegi gârboviți de povara anilor și dela cei mai săraci dintre voi și lipsiți de vestiminte, să veniți la urnă cu aceeași forță, cu care grabit-a-ți în vara trecută, pe timp cald și senin, întru salvarea onoarei steagului.

Și apoi suntem și săraci cu toții, anul a fost nu se poate mai rău, astfel că numai cu mare încordare am fi în stare a închiria pe ziua alegerii un local acomodat unde să vă puteți adăposti la căldură. Și eu nu am inimă să vă las să stați ziua întreagă sub cerul liber în frig și ger. *Acestea considerațiuni le-am comunicat și comitetului central, care auându-le de juste și scrisoarea adresată președintelui comitetului local din Pecica, și-a dat consimțământul la aceea ca eu să fiu de astădată absolvat dela primirea candidaturii. Cu atât mai virtos, că interesele naționale mă reclamă de astă dată la luptă și la și la munca de deșteptare a poporului în alte părți, cari mai mult au lipsă de cuvânt încurajator și luminător.*

Vor veni ele zile mai bune, când nu vom avea să luptăm chiar și cu forțele naturei, și atunci sper că cu îndoită putere și cu îndoit număr vom putea intra iarăși în luptă și în cercul Vostru falnic.

Până atunci fraților, Vă rog să țineți viu în sufletele voastre duhul cel bun, însuflețirea națională. Nu vă lăsați ademeniți de apostoli falși ci păziți-vă nepătat renumele bun ce l-ați câștigat.

Arad, la 17/8 Ian. 1905.

Ai vostru iubitor frate
Dr. George Popa.

Români, la luptă!...

(*) După un șir întreg de ani, Românii s'au deșteptat și ei, și au pornit o luptă pe cât de sfântă, pe atât de grea. Sfântă, deoarece-ce e vorba de a cuceri pe seama poporului drepturi ce de mult s'ar cuveni să le aibă, și grea, pentru-că stăpânirea nu cruță nici un mijloc întru a învinge asupra fruntașilor români în jurul cărora se adună poporul.

Ne dăm bine seama de aceste greutate și nu ne facem nădejdi mari în ceea-ce privește sfârșitul luptelor. Credem însă tare, că și atunci când n'ar ieși nici un Român, stăpânirea ungurească și partidele maghiare *va simți ce va să zică intrarea Românilor în luptă și chiar alegerile d'acum îi va convinge pe fruntașii Unguri de puterea pe care o au Românii.*

Cum s'au petrecut până acum alegerile printre Români? Foarte bine — pentru Unguri. În Ardeal de 35 ani fruntașii români n'au mai candidat, iar în părțile ungurene d'asemeni n'au mai luat parte la alegeri de aproape 20 ani. Stăpânirea s'a năpustit deci asupra satelor locuite de Români și cu multă ușurință a putut alege pe cine a voit. Dar poruncă slujbașilor, aceștia cu antistia conu-și băteau nici ei mult capu: votau pe cine zicea notarul...

Dela 10 Ianuarie încoaci, lucrurile s'au schimbat. Fruntașii români au hotărât să nu mai lase poporul pradă beciznicilor, cari fie că având bani, fie că trăind bine cu stăpânirea, îndrăzneau să se înfățișeze sătenilor nostri și să le ceară încrederea și dragostea. D'aci încolo acești nerușinați nu vor mai fi în satele române ca pe moșia lor, ci vor avea să dea față cu fruntașii români și lupta

se va încinge între candidații *români* și unguri. Iar dragostea de neam, mulțumită lui Dumnezeu, este atât de mare între Români în cât numai cei bătuți de Dumnezeu ori cei cu mintea slabă mai pot sta la îndoială, cui să dea votul când vorba e de a alege între un fruntaș din neamul nostru și între un candidat ce nu-i din sângele nostru.

Asta o simt chiar d'acum candidații unguri. De aceea foile lor strigă, de parcă dat potopul peste neamul unguresc. Atât de mult păcătoșii de ei se obicinuiseră adesea să se aleagă deputați în satele românești, cât văzând acum că s'a isprăvit cu pomă, îndrăznesc să ocărăscă pe fruntașii români cari au pus capăt târgului rușinos și lumnează poporul asupra dreptului ce are alegeri, și tot d'odată și asupra *datorințelor* împreunate cu acest drept: *datorința de nu se lăsa momit, nici înfricat și cu altă mai puțin să-și vândă dreptul acesta*, votând adică pentru bani, pentru mâncare ori beutur.

Atâta li-au mai rămas adică domniile candidații unguri: să încerce încă, de data asta, a-și câștiga printre Români voturi pe blăstămății și fără-de-legi.

Alegătorii români nu vor fi însă nici ei proști: vor lua bani, dacă se dă asupra lor năvală cu bani, dar votul știu ei că nu datori să-l dea decât candidatului pentru care au încredere și dragoste... Ear încădere și dragoste nu pot să aibă decât pe *tru — frate!*

Tot așa: nu se vor lăsa înfricați de notari cărora legea nouă *nu le dă dreptul să-i pedepsească dacă se amestecă în alegere vrînd a silui voința alegătorilor.*

Dacă așa vor face, dacă vor asculta fruntașii lor firești, *alegerea din anul acesta va fi cea din urmă în care candidații unguri mai îndrăznesc să cutreere cercuri românești și să se măsoare cu fruntașii români.*

Purtându-se bărbătește, alegătorii români mai presus de toate se vor învrednici de binecuvântarea fiilor și nepoților lor, și dacă prin votul lor vor putea intra în Dăruțării deputați români, cu dragoste pentru poporul român, aceștia vor lupta nu numai

Glasul Românului.

Fraților să ne unim
Și toți pe un gând să fim.

Spicuț de grâu și săcară
Datu-s'a poruncă 'n țară
Deputați să se aleagă
La sfatul țării să meargă
Unde să facă dreptate
Că-i prea multă strămbătate
Să facă dreptate-'n țară
Să mai scadă din povară
Că Doamne cu greu trăim
Multe greutateți plătim
Incât omul nu mai poate
A duce amara-i soarte.
Bietii oameni dela sate
Sunt săraci n'au nici bucate.
Unde erau mai nainte
Averi și ciurdă de vite
Astăzi mulți n'au ce mânca
Nici cu ce se îmbrăca
De dările celea multe
Ce se urcă pe întrecute
Ear căsuța și pământul
Mai la toți — la toți d'arîndul
Poți zice că nu's a lor
Ci a creditorilor.
Muncim greu — hasna-i puțină
Când capeți fileriu'n mână
Nu știi cum să-l împărțești
Că pruncuții să-i hrănești
Domniul marț, umflați la foale
Tot aruncă pe noi dare
Că ei dela masa verde
La popor nu vreau a-i crede

Numai tot să dai — să dai
Nu să uită că nu ai
De nu poți te scot din casă
Și pe uliță te lasă
Gol, flămând și tremurînd
Umblu 'n sus și 'n jos plângând
Trăind cu amar și trudă
Blăstămându-ți soarta crudă
Care pe toți ne apasă
Și ne stoarce până'n oasă
Aș vrea să vi le spun toate
Dar fraților nu se poate
Le știți și le vedeți bine
Că vă pasc ca și pe mine
Incât nu poate să zică
Numai un om de nimică
Că astăzi în lumea mare
Este ceva ușurare.
Așa nu mai poate merge
Dacă cu toți vom alege
Să meargă de deputați
Oamenii drepti, adevărați
Numai om cu simț curat
Să ne fie deputat.
Să nu facem ca 'n trecut
Când am mâncat ș'am băut
Eară votul ni-l'am dat
Fără cumpăt — mort de beat
La ori și ce săcătura
Săcaiar limba din gură
Dacă nu ști să vorbească
Pe noi să ne spriginească.
Avem acum candidați
Români bravi — ai nostri frați
Cari la Dietă vreau a merge
Din greutateți a mai șterge

Și mă jur pe sfânta cruce
Că ușurări ni-or aduce.
Așa dară fraților
Români bunii iubitor
Cine nu ține cu noi
Aibă parte de nevoi
Șadă tot închis în casă
Între oameni să nu iasă.
Cine ține cu străinii
Să-i mănânce carnea câni
În casa-i pustie goală
Pe perină să nu moară
Pruncii lui din neam în neam
Să n'aibă bine șuhan
Să umble prin sat a cere
Ca cătana la cortele
Să fie tot de ocară
La alte neamuri în țară.
Că străinu-i tot străin
De li-i purta tot în sân
Când gândești că te iubește
El atunci te pismuește
Străinul să-ți fie frate
Când va da din piatră lapte
Și străina sorioară
Când va pușca — pușca goală
Să nu crezi dar frățioare
La cei-ce spun vorbe goale
Că ei mult făgăduesc
Și nimica nu 'mplinesc
Cum ne-au tot făgăduit
Și nimic n'au împlinit
Și tot cu ei a-ți votat
Până ce v'au mai mâncat
De-am rămas ca voi de noi
Săraci și plini de nevoi.

pentru drepturile Românilor în viața acum, ci pentru binele celor ce se vor naște în viitor. Alegătorii români învețe dela cei unguri. Cine văzut adică Ungur votând pentru—Român?

De ce numai Românul să rămână venic umilit și în întunec.

Fraților Români!

A sunat ceasul când fiecăruia dintre voi i-se dă puțința de a hotări asupra soarelui neamului. *Fiiți toți una*, mergeți la vot în înțelegere, votați numai pentru fruntașii români despre care știți că vor *înălțarea neamului românesc!*

Cine altfel va face, urgent are să fie până în al șaptelea neam!

Din cercul Chișineului.

Stimate d-le Redactor!

În comuna Nădab, azi la 12 ore, Stimatul nostru candidat de deputat dl. I. Russu Șirianu s-a ținut vorbirea program.

Preoții și învățătorii împreună cu ceilalți fruntași i-a și pregătit scumpului candidat o primire, cum numai s'a putut de splendidă. În mare șir de călăreți precum și mai multe sururi a eșit spre întâmpinare până la hotarul de desparte, Chișineul de Nădab. Aci ne-am întâlnit cu D-Sa însoțit de mult iubitul nostru Mihai Veliciu apoi de fruntașii de arme Dr. Georgia Popoviciu, de fiul dlui Veliciu, Romanus, precum și de o mulțime de oameni încărcăți pe 12 trăsuri de Chișeoani și Sinteni. Aci la hotar, în numele comunei Nădab prin o vorbire frumoasă l'a întâmpinat fruntașul Ioan Bladin, ear fiul acestuia Iustin, i-a predat dlui candidat o creangă verde. Ajunși cu toții în comună, numai auzia de cât: „Să trăiască Russu Șirianu“.

Pe când am ajuns la locul destinat pentru vorbiri, comuna întreagă era acolo: bătrâni, tineri, bărbați, femei, feciori, copii și fete. Înălțarea era de tot mare, când Sr. I. Russu Șirianu — între strigăte de Să trăiască — urcă tribuna, carele în cuvinte alese recomandă pe Russu Șirianu, iar acesta apoi la desfășurarea programului, era tot într'una întrerupt prin aclamațiunii de: Să trăiască! Să-ți ajute Dumnezeu!

La urmă apoi a vorbit învățătorul Boariu, care îndemnă poporul, că să-și dea votul numai pentru Ioan Russu Șirianu, nelăsându-se nici unul momit de făgădueli deșarte. Imediat apoi, poporul începu să cânte:

„Hai să dăm mână cu mână,
Ceî cu inimă Română“

A urmat apoi prânzul, la casa părintelui Dem. Muntean, de unde și poporul acum nu se mai putea deslipi știind între dânșii pe iubitul lor candidat.

Precis la oarele 2 d. m. am plecat apoi cu toții către Socodor. Un șir lung de 32 de trăsuri, Chișeoani, Sinteni și Nădăbani, am mers cu toții până ce la hotarul de Socodor ne-am întâlnit cu Socodoranii, iar de aici cu dânșii am mers până în comună, unde am stat și aici până la finea programei, când apoi fiecare ne-am dus la ale noastre cu dorința ferbinte ca: Să ne ajute Dumnezeu să-l vedem ales de deputat pe iubitul nostru Ioan Russu Șirianu!

Grăbiți cu abonamentul!

Ceî ce nu și-a reînnoit încă abonamentul se grăbească a-l trimite zilele acestea, căci administrația sistează peste câte-va zile trimiterea foil, celor ce n-au plătit.

† Ana Hodoș născ. Balint.

Fieca neînfricoșatului tribun din 1848 Simion Balint, soția splendoarei neamului nostru Iosif Hodoș, mama doamnei Letiția măr. Dr. Nicolau Oncu, Victoria măr. Dr. Cornel Ardelean, Enea profesor ped. în Caransebeș, Sabin maior în armata regală română, Brut directorul inst. de credit și economii «Patria» din Blaș, Alexandru publicist în București, Ulpiu proprietar și funcționar superior de bancă în București și Nerva r. bibliotecarul Academiei Române din București; vestalina sacrului foc a iubirei de neam, expresiunea tipică a femeii române, nobleța inimii întrupată: s'a stins ieri în Chișineu ca o stea luminoasă din trecutul nostru de glorie națională.

Doamna cea bună a cărei parte de viață a fost jertfirea de sine pentru număroasa familie rămasă dela 1880 în grija văduviei ei, aceasta jertfire de sine a suportat-o cu chipul blândeții ingerești. Și n'a avut alt cuvânt de cât cuvântul blândeții și alt sentiment de cât sentimentul delicateții față de toți căți au avut fericirea a se îndulci de primirea în casa ei ospitală ori a veni în contact cu dânsa. Doamna cea bună s'a mutat la cele eterne, unde nu mai sunt

dureri, nu mai sunt suspinuri, de cari atâta parte a avut aici pe pământ.

Cine astfel a știut încălzi vatra unei familii istorice; cine a știut astfel de fi să crească și să împodobească cu ei neamul românesc, cum fericita de pie memorie a știut; cine astfel și-a știut implini misiunea de femeie română are dreptul la o lacrimă dela toți aceia cari au simț pentru idealul femeii române.

Aceasta lacrimă ferbinte cu pietate o depunem pe mormântul rece a doamnei Ana Hodoș născ. Balint. Și fie aceasta lacrimă mângăerea fiilor, ficelor, nepoților și nepoțelelor cari astăzi îndură cruda soarte de a se despărți de dulceața vieții lor, de mama cea bună.

Csokán János și alegătorii din Năsăud.

Cetim că Csokán János și-a ținut vorbirea program în Năsăud. Cum? Și-a putut-o ținea? Cercul Năsăudului e cerc curat românesc. Aflatu-s'au și de aceia cari să-l asculte? S'a declarat aderent *necondiționat* al guvernului. Tisza, în vorbirea-l de deunăzi, a declarat că va veni ear cu proiectul de lege Berzeviczy. D'apoi aceasta a spus-o Csokán celor adunați? Spus'a și aceea, că dînsul aprobă aceasta? Sermani, sermanii alegători Români! Bravi conducători ai, putem zice. Într'un cerc atât de curat românesc, cum e Năsăudul, să aște ascultare un astfel de om, care se pune pe față în contradicție cu conclusele conferenței din Sibiu.

Dar să privim mai deaproape lucrurile din Năsăud. În Năsăud sunt puternice instituțiunile culturale românești. S'ar putea numi centru cultural. Știm prea bine că atât guturi contra acestor instituțiuni naționale. În coloanele foil noastre am arătat mai de multe ori asupra acestor asalturi. Și aceea o știm, că acela ce a înlesnit înfrigurarea în afacerile acestor instituțiuni a fost tocmai Csokán și a-și căpătat-a distincție pentru aceasta. Ear acum earăș nu vedem altceva de cât că tocmai Csokán acesta se sărută cu cel mai crâncen dușman al poporului românesc, cu contele Tisza. Ii promite sprijin

Mameluci să nu alegem
Pe cari sunt încă să-î ștergem
Că ei sunt cu două fețe
Mânca-și-ar alor povețe
Nu sunt ai poporului
Ci slugesc mamonului
Încă una iubiți frați
De jidanî sunteți mâncați
Jidanul unde se pune
Nu mai lasă zile bune
Horinca lui puturo. să
Te frige până la oasă
Inima jidanului
Să închină banului
Lipitoarea satului.
În români de-al nostru sânge
Inima 'n ei le plânge
Văzând multa nedreptate
În orașe și prin sate
Făcută de multe-ori
Mai ales la muncitori
Cu puțină învățătură
Le iau și pânea din gură
După câte, după toate
Ascultă-mă dulce frate
Din Chioar și din Banat
Și din tot Ardealul lat
Noi cu toți să votăm
Deputați să ridicăm
Oamenii cu suflute bune
Din a noastră națiune
Falnicii nostri stegarî
Fie toți naționali
Cine așa nu va face
În veci să nu aibă pace

Pedepsească-l Dumnezeu
Numai precum doresc

Ș. m. 15/1 1905.

eu.

„Activitatea“...

(Din incidentul alegerilor de deputați naționali.)

Cătră alegătorii români!

Prin veacuri noi tot am cerșit
La porțile străinului
Cu capul desgolit,
Și chiar și-atunci când n'am primit
Mai mult decât ocara lui
De bine o am cinstit.

De mici doar' teama ne-a pătruns
S'avem frica stăpânului
La plată d-am ajuns;
Când de-umiliți noi în ascuns,
Țineam văstmântul capului
În loc de un răspuns...

C'aveam credința din bătrâni, —
Păcatul moș-strămoșilor, —
Să fim micî ca Români;
Deși prin vremi de nește mâni, —
De noi barbarii 'n drumul lor
Perit-au ca păgâni...

De-atunci spălat-a vremea 'n drum
De sânge cald părăle;
Locu-i uscat acum;
Dar' azi se miră lumea cum

De oști că-s goale văile, —
Da-s pline însă altcum...

Căci steaguri ca și în războiu
Împodobesc ear' casele
Prin țeară, — și-uite noi
Românii ne-am trezit eroi,
Din morți stringând ear' casele,
Spre urnă, ca ș'un roiu...

Motcană.

H A Z.

Nevasta, plângând. — Dacă nu mă duci la balul de binefacere o să mă faci să mor de ciudă.
Bărbatul. — O, Doamne! Asta ar fi culmea binefacerei!

La un examen de medicină:
— Poți să-mi spui acum care e cel mai bun sistem pentru restabilirea circulațiunii?
— Să chemi... jandarmii pedestrii.

Un sfat pe zi.

Opiat pentru dinți. Sunt multe persoane cari nu sufer ca pastele pentru dinți să conție săpun, din pricina spumei pe care o face în în gură, în timpul frecării dinților cu periuța. Iată o pastă a cărei compoziție este fără săpun, și care intrunește toate condițiile igienice. Carbonat de calciu și talc venețian câte 15 gr.; carbonat de magnezie, 10 grame; resorcină 3 gr.; acid fen, crist. 0.30 centigrame; menthol și timol câte 1 gram; glicerină și carmin cât trebuie.

necon condiționat. Și inteligența din Năsăud n-are nimic de zis la aceasta, își dă aprobarea sa tacită. Apoi este în Năsăudenii, un dram de maturitate politică, de prudență?

Dacă într'un cerc curat unguerec ar fi îndrăznit un aslțfel de mameluc al guvernului să vorbească așa, nici piciorul nu și l-ar fi putut băga în cerc, necum să-și găsească ascultători. Pe Csokán însuș Năsăudenii l-au făcut domn «Nagyságos».

Dar oare cu trup cu suflet luptat-a din-sul pentru adevăratele interese ale poporului român și ale instituțiilor sale? Nu aceea trebuie luat acum în considerare, că din când în când a colindat pela ministere, făcând câte un hatâr personal lui Stan și Bran, asta încă nu dă legitimațiune, că pe lângă astfel de principii cineva să s'a-leagă de deputat. Asta o poate face și Lengyel Zoltán, deși e dușmanul de moarte al drepturilor poporului român. Din punct de vedere mai înalt trebuiesc privite lucrurile. Aici cauza poporului românesc întreg trebuie luată în vedere. Guvernul a atacat cele mai elementare drepturi ale poporului românesc. Existența ne atârână dela aceste. Acestea trebuiesc apărate în parlament. Pentru lupta aceasta trebuiesc trimiși luptători, oameni întregi, Români adevărați nu mameluci, cari încurajează încă pe dușman împotriva-ne.

Noi cari vedem cu ochii, cum se nimicesc fondurile Năsăudene din grația guvernului și a exponenților săi, noi cărora ne zace la inimă viitorul acestor nobile și falnice instituții, cu adincă resemnare primim stările din Năsăud! *Năsăudenii, și indeosebi fruntașii de acolo sunt responsabili înaintea lui Dumnezeu și a istoriei, pentru chipul cum prin continue pactări și compromese în secret, duc la nimicire acele nobile instituții.* E la modă acolo cultul personal, al intereselor personale, în detrimentul intereselor publice. De mai bune moravuri și de o adevărată politică națională publică este iminentă necesitate acolo. Cercul electoral al Năsăudului are nevoie de un deputat național isteț și cuminte, care raliând în jurul său elementele sănătoase ale inteligenței de acolo, să creeze viața românească, în comune, în comitat și în pacinică colaborare cu Sașii să câștige un astfel de fișpan în fruntea comitatului, care să menajeze și nu să nimicească instituțiile noastre.

Dacă noi vom fi echitabili față de Sașii din Bistrița, ei ne vor sprijini, pentru că bine o știu și dânșii, că azi suntem noi la rând, mâine vor veni dânșii, pentru că guvernul vrea să zidească «statul național unitar maghiar, cu o singură limbă». Sașii nu pot urmări astfel de tendințe. Cercul are nevoie de un astfel de deputat, care mereu să sbiciuiască în parlament abuzurile ce se comit acolo. Dacă acestea se vor ventila în chipul acesta, atunci fișpanul de acolo nu va mai avea stăpânirea discreționară asupra instituțiilor noastre și atunci și fruntașii, cari își bat în public pieptul, că sunt mari Români, nu vor mai pacta în secret cu fișpanul. Atunci stările din Năsăud fi-vor carte deschisă înaintea marelui public românesc și atunci și opiniunea publică putea-va sări mai lesne în apărarea instituțiilor noastre. Pentru că s'o știe Năsăudenii, totdeauna au recoare de opiniunea publică aceia, cari nu lucrează cu cărți deschise și le place să-și facă în taină treșoarele cu guvernul.

Noi, ne ridicăm din nou cuvântul advertisător, și rugăm pe fruntașii noștri de acolo, să schimbe aceste stări miserabile.

Aleagă deputat național adevărat, care să reprezinte cu întreg devotamentul său interesele cercului și a instituțiilor noastre. Acum e aci privilegiul și să nu se desbina în partide. Fie un singur partid, partidul național român și fiecare Român adevărat raliezeze sub steagul acesta.

La conferența din Sibiu, Ciril Deak și Victor Onișor au reprezentat cercul Năsăudului. Domnii aceștia au îndatorire morală să câștige isbândă în cercul acesta pe seama steagului partidului nostru național.

Opiniunea publică românească așteaptă cu legitimă încordare, când vor urma cuvintelor faptele!

Electoriale.

Candidatură națională în cercul Moraviței.

Ni-se cere publicarea următoarelor:

Oferindumi-se candidatura de deputat electoral în cercul Moraviței de către părintele A. Corcea din Coșteiu și alți fruntași din cerc, — mulțumindu-le nu am putut primi candidatura din cauza că am fost informat că dl Dr. Olteanu avocat din Vârșet a pășit cu program național de candidat în acelaș cerc și astfel s'ar fi redus lupta electorală la o luptă împrejurul persoanelor și nu a principiilor.

Arad, 20 Ianuarie 1905.

Dr. Caius Brediceanu.

Din cercul Șiriei.

După cum s'a fost scris cu zile mai înainte, candidatul național al cercului Șiria era să țină vorbirea — program — către alegători încă în 31/16 Ianuarie zi de lucru când credeau slujbașii stăpânirii că nu se vor aduna plugari și de pe alte sate.

Când a sosit candidatul național cu trenul dinspre Arad însoțit de dl Dr. L. Hotăran și alții, mulțimea de popor l-a întâmpinat, aclamându-l ear apoi între vivate a plecat în oraș la locuința proprietarului Simion Buda, până unde a fost însoțit de miile de oameni și mulțimea de trasuri. — Din 1887 nu se mai văzuse atâta lume românească la o altă.

La 3 ore mulțimea s'a adunat să audă vorbirea — care s'a ținut sub cerul liber în piața mare — nefiind sală să cuprindă atâta mulțime. — Preotul local F. Leuca deschide sedința și recomandă poporului pe dl candidat Dr Stefan C. Pop, — care apoi își începă vorbirea măeastră ce au pătruns pe toți, însuș flețindu-i până la estaz, chiar și străinii-l admirau, căci atât de deschis au spus lucruri cari și pe ei îi leagă de Români ba chiar îi deobligă să meargă alături de noi — contra stăpânirii care neîndreptățește pe toți de o potrivă. O așa însuflețire nu s'a mai văzut căci aplausele și vivatele nu mai încetau.

După vorbirea dlui Dr. Pop — a vorbit străinilor în limba maghiară dl Dr. Iacob Hotăran care le-a explicat cauza pentru care Români pășesc cu candidat național dovedindu-le cu exemple, că atât partidul liberal — dela putere — cât și opoziționalii numai bine n'au făcut țării, ear poporul român în special chiar nimic. — La insistința străinilor dl candidat a trebuit să ia cuvântul și să le spună și lor în limba mahiară ce-au vorbit către români. Aceștia — cu excepția — țărănilor germani cari totdeauna țin cu guvernul încă au promis sprijin dorit isbânda candidatului național.

Preotul A. Muntean îndeamnă poporul să nu se lase momit de făgăduelile altor partide ci să țină cu sfințenie la neamul său. După aceasta preotul Leuca închide sedința mulțumind publicului pentru osteneală.

Poporul tot a isbucnit în aplauze și în sunetul marșului român, și a altor cântări naționale l-a petrecut pe candidat și consoțitori până la locuința numitului proprietar, de unde cu trenul de seara a plecat spre comunele Ternova și Curtacheriu.

Dacă — în urma însuflețirii ce s'a văzut și a promisiilor ce s'au făcut pentru de a se lucra cu toate puterile pentru isbândă — nu

vom învinge, atunci nu mai suntem demni ne mai „numim oameni“...

Primirea lui Vancsó la Mândruloc, Ciciriu

Poporul din Mândruloc și Ciciriu în flețit pentru idealul său, cu liniște au așteptat ziua de 4/17 Ianuarie, când Vancsó candidatul stăpânirii avea să-și țină vorbirea program. Notarul comunal Valeriu Milovan, a aflat de bi să se facă cel mai agil corteș al slovacului negat Vancsó. Beutură a comandat în trei baturi, afară de casele private, cu promisiunea după alegeri toate se vor plăti. Astfel a prețit calea husarului lui Tisza Pista. Numai poporul din Mândruloc și Ciciriu, are pe conducătorii săi firești, pe vrednicii preoți. Preotul Ștefanuș des de dimineață în picioare a fost a veghiat, ca lupul să nu între în staulul

În fine după 10 ore sosește candidatul descinde la notariul, ca, vezi Doamne, să facă reverința și cinstea la „căpedenia“ (?) tului. Într'acestea poporul adunat la vr'o sub conducerea preotului Iancu Ștefanuș, Alexandru Stoinescu, iurist, și George Bragea, iuric a pornit la locul designat pentru ascultarea vorbirei de „program“. Era adecă biroul capătul satului, unde sosind numitul candidat a fost primit cu strigăte frenetice: Trăiască Aurel Vlad! În marea perplexitate a mâna iuristului Alexandru Stoinescu, carele a refuzat să primească acea mână, carea și a contribuit la zugrumarea drepturilor noastre. Candidatul s'a urcat pe treptele tului, dar vrednicul popor nu i-a dat răgaz ajungă la cuvânt, ci tot mereu striga: „Jos el! Nu ne trebuie! Nu-i bun! Dacă vorbește românește îl ascultăm! Numai pe degete vorbi cu el! Paprika Jancsi!“ Venit-au apoi riști, la căiul cu ramuri de brad, și asaltul mai au dat asupra cercului de apărare a Vancsó. Numai singur notarul Milovan cu gașii lui, sârmașii slujbași ai satului și-au putut cumpățul și s'a pus la bătaie cu feciorii Nicu cu răul, nici cu lingușirea nu i-a putut însă abate, și Vancsó tot n'a fost în stare ajungă la cuvânt. Milă îți era de el să-l străimtorat de flăcăiașii noștri, nu așa și schimbat cu ei în acel moment. Ca cănele ploaie dus la casa notarului.

Aici, în curte, notarul n'a lăsat decât cei cu protecție. Că vezi Doamne, el e spulcuic ruginit al satului. Poporul la îndemnul vrednicului preot Iancu Ștefanuș, în urma și cu putere nedelaturabilă au penetrat în curte. Notariul aruncat la o parte, biraele la alta și poporul stăpân a fost peste situație. Vancsó aici n'a putut să vorbească în liniște și mulțumit să accentueze că el e bun creștin și vrea să respecteze convingerile altora. Vocabular scurtă a tradus-o iuristul îmbătrânit Telescu (fiu de protopop) care grații cauti ungueri și acum e coadă la topor. L-a și strofotat preotul Ștefanuș, că la ce rușine a venit pe aici.

Vancsó a scoborit treptele și cu fruntea plecată a întins mâna preotului nostru, arătându-i preținia din trecut. Răspunsul a fost vrednic, că pentru prietenia nimăru nu-și critică convingerile sale, cari nu pot fi altă decât naționale. A urcat apoi treptele și a vorbit poporului, că odinioară Ungurii ne învinsă întrăm în parlament și acolo să ne răfim cu ei, iar acum, când voim să întrăm: ne că suntem, bandiți, vorba lui Vészi: „șeițez bandiți vreau să între în parlament“. Cu această mâna să nu dăm, ci să trăiască al nostru și să se putat Dr. Aurel Vlad.

Vancsó și-a luat catrafusele, huiduindu-i femeii și de copii.

Ținuta preotului Iancu Ștefanuș a sosit în admirația poporului nostru. Vecinic ne va rămânea în minte puterea cuvintelor sale. În conferența de candidare din Radna. Prin lui cuvinte ne-au cucerit inimile și ne-a sosit întreg interesul, încât mulți lacrimi au vădit pentru a neamului durere, talmăcită cu a putere de oratorie.

Dumnezeu să-l țină încă mulți ani! Pe Duminecă se pregătește lui Dr. Vancsó o strălucită primire la hotarul comunei Mândruloc. Plecarea din Arad va fi la opt ore dimineață.

Mândruloc, la 6/19 Ianuarie, 1905.

Un luptător

Din Ocna-Sibiului.

Comitetul electoral executiv al partidului național român, cum se știe, a designat ca candidat pentru cercul Ocnei pe domnul Dr. Aurel Cosma, un distins avocat român din Timișoara, iar alegătorii români din Ocna, într-o consfătuire ținută în 12 Ianuarie n. au aprobat și ratificat aceasta candidare, rugând pe dl Cosma să poștească în mijlocul lor pentru a-și spune programul politic.

Urmând invitații, dl Cosma s'a prezentat Sâmbătă, 14 Ianuarie n. în fața alegătorilor români din Ocna, cărora li-a comunicat crezul său politic, programul partidului național român, pe care vrea să-l reprezinte în dietă, în caz că ar întruni încrederea majorității alegătorilor din cercul Ocnei.

Domnul Dr. Cosma a plecat din Sibiu la orele 7 și jum. dimineața, cu trenul, însoțit de mai mulți domni români din Sibiu, și sosind la orele 8 și jumătate în Ocna, a mers de a dreptul la biserică, unde a ascultat până la fine serviciul divin, oficiat de preoții Vințelariu și Henteș. După biserică alegătorii s'au întrunit în sala cea mare a școlii, unde la orele 10 și jumătate s'a ținut conferința electorală, cu încredințarea autorității locale.

S'au prezentat cam 150 alegători (Ocna peste tot are numai 153 alegători români) dorind de a auzi vorbă românească dela candidatul lor. Primăria era reprezentată prin dl Dézsy Árpád, funcționar la magistratul orașului Ocna.

Deschiderea conferinței a făcut-o fruntașul țaran român din Ocna, Ioan Domnariu, care în scurte dar înțelese cuvinte a comunicat celor adunați scopul întrunirii și i-a rugat să asculte cu băgare de seamă aceea-ce le va spune candidatul de deputat român, dl Dr. Aurel Cosma.

Vorbește apoi dl Dr. Dumitru Stefan, spunând alegătorilor români din Ocna, că în urma hotărârii luate în marea conferință a fruntașilor români, ținută la 10 Ianuarie în Sibiu, Români din statul ungar intră la alegerile ce ne stau înaintea în luptă, în scopul ca să trimită din cercuri românești deputați români la dietă, fiind-că numai deputatul român cunoaște necazurile poporului român și știe unde-i trebuie ușurare și lecuire. Fruntașii neamului românesc au aflat cu cale să pună candidat român și în cercul Ocnei, și alegerea a căzut pe unul dintre cei mai valoroși fiți ai neamului nostru, pe dl avocat Dr. Aurel Cosma. (Să trăiască!). Da, zic și eu să trăiască, dar asta nu e destul! zice vorbitorul, — ci trebuie să căutăm, ca să-și alegem! Indeamnă deci pe toți Români din Ocna să se grupeze în jurul candidatului lor, care a venit la ei cu inimă românească și cu dragoste de frate. Ocnenii au fost totdeauna fruntași între țarani români din mari depărtări. Rămână fruntași și pe viitor, ținând la neamul lor și la cei din neamul lor. Domnul Cosma le va spune acum ce va lucra în dietă dacă va putea să ajungă acolo, să-și asculte deci toți cu luare a minți.

Ia acum cuvântul dl Cosma, și într'un limbaj popular își espune crezul politic. Asemănă țara noastră cu grădina, care numai atunci e frumoasă, dacă are mai multe feluri de flori. Așa e deci țara noastră, o grădină, în care locul florilor îl țin popoarele ei. Grădina o grijește grădinariul, țara noastră stăpânirea și legile. Românul respectează legile, dar dorește, ca legile să fie drepte și prielnice pentru înaintarea și dezvoltarea sa. Legile aduse pentru noi ar trebui să asigure bună-starea noastră, ca cetățeni de stat. Avem noi și legi bune, bună-oară legea de naționalitate, care însă nu se ține. Ce se aplică din legea aceasta? Nimic. Românul nu e aplicat în slujbe, așa cum dispune legea aceasta, limba sa nu e respectată la justiție și în administrație, așa cum se spune în lege, pe seama sa nu se face școale din visteria statului, ba nici pe banii săi nu-l lasă să-și facă școale, și astfel trebuie să credem, că am ajuns vreme în care Românul e

bun să fie numai slugă la alții, nu însă și stăpân în casa sa, în patria sa. Explică alegătorilor cât de rea e legea comunală, și spune, că deputații români cari vor intra în dietă vor cere, ca legile cele bune să fie ținute, iar cele rele să fie schimbate, în favorul poporului, pe seama căruia vor cere mai cu seamă: reducerea serviciului militar la 2 ani și concedierea pe vremea lucrului de câmp, ajutor medical gratuit și medicamente gratuite pe seama săracilor, regularea dreptului de pășunat, în comună și în pădurile statului, legi drepte de dare și arindarea pământurilor și pădurilor statului de-adreptul la popor, iar nu la Evrei, cari apoi exploatează poporul. În urmă candidatul roagă alegătorii să-l onoreze cu voturile lor, căci e spre binele lor propriu. („Să trăiască" îndel.).

După potolirea aclamărilor vorbește dl asessor consistorial Dr. Miron E. Cristea, foarte frumos și pe înțelesul tuturor. Spune cum Români au trăit totdeauna 'n bună 'nțelegere cu Ungurii, cu cari înaintașii noștri au legat frățietate din capul locului, dându-și mâna dreaptă, și cum dorința noastră cea mai ferbinte este, ca tot în bună înțelegere să trăim cu ei, spre fericirea patriei comune. Dar s'au vârit între noi oameni străini, veniți din alte țări, cari și-au luat nume ungurești, și aceștia caută să strice buna înțelegere între Români și Unguri, ca să poată peseui ei în tulbure. Noi Români, nu pentru aceea vrem să mergem la dietă, pentru-ca să ne războim cu Ungurii, ci pentru-ca să restabilim carăși buna înțelegere, frățietatea de mai înainte, deschizându-le celor dela putere ochii asupra uneltirilor acestor venetici, cari au băgat și bagă zizanie între noi. Continuă apoi insistând mai ales asupra unirii tuturor alegătorilor români din Ocna sub steagul candidatului român, și asupra sfînteniei votului, care nu poate fi prefăcut în marfă de vânzare, fără urmări grave pentru cel ce-și vinde sufletul pentru un bid linte.

Vorbirea a făcut impresie adâncă asupra alegătorilor. Conferința s'a încheiat apoi la orele 11 și jumătate. Alegerea se face în 26 Ianuarie n. „Telegr. Rom.“

Din țeara Oltului.

Decretarea activității a produs în țeara oltului o însuflețire ne mai pomenită. Alegătorii români din cercurile Făgărașului și Arpașului-de-jos, cari până acum au fost lăsați pradă jidanilor, sunt însufleții pentru candidații conferinței electorale române, la culme. Atât Dr. Ioan Șenchia în cercul Făgărașului, cât și Dr. Octavian Vasu în cercul Arpașului-de-jos desvoaltă o activitate puternică și deamă de încrederea ce a pus-o comitetul electoral în'trânși.

În amândouă cercurile electorale s'a incins o luptă pe viață și moarte și opinia publică a decretat deja lovitura mortală ficiorului popii din Voila, care numai rușine și necinste a adus poporului român din întreagă țeara și mamelucului Mikszáth Kálmán, care ca recompensă pentru-că a fost ales a batjocorit pe Români din cercul său prin călindare și foiletoane în terminii cei mai detestabili. Isbânda Românilor în amândouă cercurile electorale este asigurată. Să încearcă aparatul oficios a produce presiunea cea mai violentă în contra alegătorilor, dar' zad rnic, bravii olteni sunt la culmea chemării lor. *Nici o pădure fără uscături!* Candidatul de Vlădicie la Gherla, vicarul Macavei din Făgăraș, care numai a popie nu calcă, s'a vîndut cu trup și suflet guvernului, este subscris pe toate placatele lui Mikszáth Kálmán, lansate din incidentul alegerii și chiar și la tîmbălăul aranjat aseară la hotel Paris de partidul guvernamental a luat parte activă și încă la loc de frunte. Poate să-și fie rușine. Mă mir cum mai are obraz să dea față cu Români de bine. A fost până acuma președintele clubului român; dar' acum după scandalurile ce le-a făcut l'au dat afară ca pe un nevrednic.

O uscătură de care trebuie curățită țeara oltului este popa Max Receanul din Vaida-Recea,

care până-ce dănuia pasivitatea, era cel mai mare naționalist, dar' acum dimpreună cu vicarul Macavei, sunt cei mai mari corteși ai guvernului și nu să sfiese a propaga pe față demoralizarea alegătorilor.

Ca demni de disprețul Românilor mai amintesc pe notarul George Borzea din Viștea de jos „curcanul dela Grivița“, pe popa Dumitru Mandea din Porumbacu de jos, cumătrul lui Niculiță din Voila, apoi sfinția sa părintele protopop Ioan Căndea din Avrig la care i-se duce ochii după nevestele din Porumbacu-de-jos. Ce păcat strigător la cer că din această pleiadă lipsește păstorul sufletesc regretatul Iuliu Dan, care la toți le știa da sfaturi bune și era mâna dreaptă a caraghiosului căputat Niculiță.

Pe toți acestia, Români din țeara oltului i-au învrednicit deja de disprețul lor și i-au declarat deja de nulă. Acești intriganți ai intereselor obștei românești dispar în marea Românilor de bine și însuflețirea generală a poporului, a decretat osânda asupra lor.

Dr. Octavian Vasu după reîntoarcerea dela conferința din Sibiu a cutreerat întreg cercul Arpașului de jos și a luminat poporul despre însemnătatea situației. Peste tot locul a fost primit cu adevărată însuflețire românească, ear' caraghiosul Niculiță peste tot locul huiduit. Dr. Ioan Șenchia lucră în cercul Făgărașului din răsuputeri și după cum sunt informat din isvor autentic, alegătorii din cercul Branului vre-o 200, cari până acum au fost cu totul pasivi, vin cu mic cu mare ca să asigure reușita compatriotului lor.

Pe oamenii stăpânirii i-a prins groaza și în fața însuflețirii generale, să simt cu totul imposibil. Să trăiască Români bravi ai țării oltului.

Codru.

Din Biserica-Albă.

Dumirecă în 15 crt. adunându-se o parte mare de alegători din Biserica-albă, a decis constituirea unui partid naționalist, și a candidat de deputat pe dl Iasa Tomici prim redactorul ziarului „Zastava“ și ginere al repausatului luptă-

Constituindu-se comitetul în acela a fost ales de președinte germănul Carol Steiner, de vice-președinte Românul Simeon Bozanciu și sârbul Demeter Gyorgyevics Nancsics, eară ca membrii dintre Români: Dr. Tit Mălaiu, Dumitru Balanescu, Andrei Aoborony, preotul Sofronie Nediciu, Ion Eremiciu, George Iovio, Nicolae Miuta Aurel Verdași, Petru Moldovan, și Costa Barbulescu.

Candidatul nostru a fost pe întregul teritoriu al cercului administrativ Bisericii-albe petrecut de 30—40 gendarmi și oprit în mai multe locuri dela rostirea programului său prin faimosul protoprețoare Somogyi (cel mai aprig corteș al nostru). În 17 crt. rostind vorbirea sa de program în Biserica-albă a plecat mâne zi în Chișură (comunele din comitatul Caras-Severin).

Învingerea noastră e sigură — căci chiar frații maghiari din Sékelykeve amăgiți prin promisiuni ne împlinite de fostul ablegat Dr. Szivák Imre — nu mai vreau să știe nimic de dânsul.

Din cercul Moravița.

Disolvându-se parlamentul țării, delegații noștri întruniți în Sibiu au hotărât să intrăm în activitate. Pe temelul acestei hotărâri fruntașii noștri din cercul Moravița au convocat în Verșeți în 2/15 Ianuarie alegătorii cerc-ului pentru candidarea unui român cu program național ca deputat. Conferința s'a deschis la 2 oare d. m., fiind de față o mulțime de alegători care a proclamat ca candidat național cu mare însuflețire pe dl Dr. Aurel Oltean, avocat în Verșeți. În cerc fiind majoritatea Români, nădăjduim că izbânda e sigură.

Cu toate acestea a pășit și baronul Iván Stoianovics, care s'a și prezentat în fiecare comună din cerc lăsând la corteși banii pentru „aldămaș“. Și oa re jidani sunt corteși? Nu, chiar

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, strada Atzél Péter Nr. 1.
(Lângă Crucea-Albă).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserică în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuit.

Români! Ținându-se conf. tot în Verșeț pentru candidatul guvern. Stoicovics au luat parte și Români pe cari i-au văzut cu pene în pâlării, umblând prin oraș cu inscripția „Eljen báró Stojanovics“. Vă rog dle Redactor fiindcă ați deschis deja „Cartea neagră“ întrânsa însemnând numele și bravurile oamenilor coadă de topor, între cari ați amintit pe Voicu Hamsea, dascălul dela Arad Ștef etc., notați și pe domniți cari umblă prin Verșeț, corteși, spioni, cu pene în pâlării după os de ros, anume N. Popoviei, scrietor în Szta-mora, Morovan jude în Gai (com. Timiș) și un oare care Biberea, care era odinioară calfă în Verșeț la un neguțator, acum umblă ca corteș contra steagului național fiindcă nu are nici o ocupație. Vă rog deci încă odată dle Redactor scrieți și numele acestor păcătoși în „cartea neagră“ lăsându-o deschisă ca astfel să îi cunoască și pe acestea toată lumea românească.

„Un alegător din cercul Moravița“.

Luptă insufletită în cercul Párdány.

După cum am scris în unul dintre numerii trecuți, în acest cerc (com. Torontal) s'a deslănțuit o luptă electorală fără seamă.

Candidatul naționalist sârb, adv. Dr. Branco Ilici a fost primit cu un entuziasm demn de maturitatea politică a alegătorilor români, sârbi și nemți.

Inregistrăm cu deosebită plăcere, că alianța naționalităților în acest cerc s'a manifestat prima dată într'un mod imposant.

Dar mai pe sus de toate putem vesti cu o mândrie națională, că alegătorii români au alergat cu trup cu suflet pentru a ajuta la izbândă programul național.

Candidatul sârb a fost însoțit prin cerc de amicul nostru Dr. Liviu T. Ghilezanu, avocat în Madoș, cu cuvinte vor cari rămănea pururea întipărite în mintea poporului.

A fost o adevărată cale de triumf prin comunele românești: Foen, Siulvăr, Ce bza și Macedonia.

Poporul este în nedumerire, că în unele sate preoții și învățătorii români spriginesc pe Csavosy Bela candidatul guvernamental, ba într'un loc preotul și învățătorul s'a demis a ține vorbirii de cortezie pe lângă candidatul guvernamental.

Oare nu este cunoscut acestor domni, proiectul lui Berzeviczy? O astfel de politică ar sprigină conducătorii firești ai poporului?

Nu le aducem numele pe „Cartea neagră“, care am deschis-o, căci până la alegere au timp să repareze, ce au greșit.

Să vedem!

Din cercul Rittberg.

Sinersig, 20 Ianuarie.

În frumoasele comune românești Sinersig și Sacoșul unguresc, candidatul național protopopul Ioan Pepa a avut primire grandioasă! Alegerea sigură.

Munț Apusenî.

Câmpeni, 16 Ianuarie 1905.

Ca un fulger străbătu vestea, prin toate părțile locuite de Români, despre hotărîrea conferinței naționale, ținută la Sibiu în 10 Ianuarie st. n. a. c. în care s'a declarat activitatea parlamentară. Nu numai între inteligență dar și între poporul de rînd se observa o mișcare neobișnuită. Când se întâlneau fie și numai doi inși la olaltă discuția dintre ei era hotărîrile precum și planul de luptă combinat care ar fi cel mai acomodat spre a fi ales și care și care știe mai durerele poporului român.

Conferința, pentru cercul „Trăscău“ a propus pe dl Dr. Vasile Fodor adv. în Abrud, iar d-sa prin mai multe epistole a declarat, că nu primește candidarea și atunci alegătorii au candidat pe dl Dr. Zosim Chirtop adv. în Câmpeni.

Candidarea s'a făcut deja, rămăne acum că alegătorii să-și facă datorința. Să plecăm toți la alegere și uniți în cugete și simțiri se votăm pentru candidatul nostru, pentru că sînte sunt pentru noi hotărîrile aduse de aleșii poporului nostru, iar noi trebuie să ne folosim tot momentul și toate mijloacele permise ca să le ducem la îndeplinire. Acela care nu va vota cu candidatul neamului nostru, e un monstru al omenirii care n'are teamă de Dumnezeu și va avea la timpul său să dea seamă înaintea lui Dumnezeu și a generațiunii despre păcatul săvîrșit față de neamul său.

Congregația comitatului Turda-Arieș a defipt ziua alegerii pe 26 Ianuarie st. n. a. c. Fostul deputat al cercului Trăscău, Bonczá Miklós, care mai în anul trecut a declarat în parlament că el nu cunoaște „nație română“, a și plecat la colindat după voturi tot pe la români și în 15 Ianuarie seara a sosit în comuna Câmpeni. Dar mare i-a fost deprimarea când în ziua următoare — aproape pe toate casele și ruinele ce a rămas după groaznicul incendiu — strălucea inscripția „Trăiască Dr. Zosim Chirtop deputatul cercului Trăscău — cu program național“. A fost destul aceasta ca să înțeleagă voința poporului din Munții-Apuseni și chiar aceasta l'a îndemnat de a renunțat la continuarea călătoriei prin Certege și celelalte comune.

Candidatul „kossuthist“ Saghi încă și-a trimis un antemergător, pe Dr. Balogh György adv. în Turda, a cărui program desvălit înaintea alegătorilor a fost: „Nu eu candidez, ci un altul cu numele Saghi care e milionar(?) și încurând va veni iar, atunci ne vom înțelege, știind că până la Trăscău va trebui multe spese“. Juda cel fără lege crede că alegătorii din Munții nostri, și vor vinde neamul? — Poate veni Saghi ori Bonczá, noi ne avem planul nostru pe care nu l'vom abandona, ci vom stărui din toate puterile pentru reușita lui.

Un alegător.

La Dobra.

Pe cum scrie „Libertatea“ peste 2000 de Români au primit pe factual la deputatul Dr. Aurel Vlad. Iubirea și alipirea sinceră a poporului, manifestată la vorbirea de program, ținută la 17 I. c. îi asigură față de neputinciosul, gângavul și surdul Lázár László, poreclit de popor și Lazăr Tremurici, care ar trebui trimis la Pesta, nu în casa țării, unde trebuie să fie om ca oamenii, ci în școala surdo-muților, ca să învețe mai întâiu să vorbească măcar.

Vorbirile dlui Dr. Bontescu și Țințariu au insufletit poporul. Alegătorii cercului Dobra, cari au dat întâia pildă vie despre vrednicia Românilor — nu pot să lase steagul ridicat odată, să li-se smulgă din mână.

Trăiască Dr. Vlad!

La Hațeg.

Insufletire mare domnește în cercul Hațegului pentru candidatul partidului național: Dr. Gavriil Suciu. Poporul s'a deșteptat și-și cere și el partea cuvenită din drepturile țării și nu mai dă nici ureche măcar fâgăduelilor profeților mincinoși, cari cu bani și cu vinars erau obișnuți să îi sucească capul, ca apoi să își ridă în pumni de el, că: „fâgădușul vicelanului e bucuria nărodului!“ Triumf a fost mergerea d-lui Dr. Suciu prin satele fruntașe nemeșesti: Livadia-de-câmp, Livadia-de-coaste, Băiești și Sălașul-superior. Nobilii alegători din Riu-alb, Mățești, Paroș-peștere, Bar, Petros și Ponor și din toate celelalte sate, încă nu se lasă mai pe jos. Păcat că bietul baronut Nopcsa e surd ca pârtelele și nu prea aude huiduelile nobililor alegători cari s'au săturat cu toții și de baronutii neputincioși și de fâgădueli surde — căci alteam și-ar fi luat de mult tăl-pășița „din cercul acesta, unde nici Ungurii nu vreau să-l mai aibă de deputat. Și unguirilor li-e rușine să-l aleagă pe fugitul din cercul Orăștiei. Cu bani crede Br. Nopcsa să cumpere sufletele nobililor alegători. Dar unde se va afla Iuda, care să-și vândă neamul?! Și de unde are are br.

Nopcsa atâți bani, ca să cumpere pe Băeșteni, Livedeni, Riu-albeni de exemplu, unde mulți sunt, cari l-ar putea ei cumpăra pe br. Nopcsa? Sânge, a curs deja la Sălașul-superior, pentru-că Sălă-șeni numai pe Dr. Gavriil Suciu îl vreau. Pe br. Nopcsa l-au alungat din sat cu Ioan Baciul cu tot, care i-s'a făcut baronutului coadă de topor. Să-i fie rușine lui Ioan Baci, că pe calea, rătăcirii a apucat. Liniște și răbdare fraților alegători și izbânda va fi a noastră, pentru-că noi suntem cei cari pentru dreptate luptăm. Bine a zis candidatul nostru: dl Dr. Gavr. Suciu, că:

„Noi nu venim ca să cumpărăm sufletele ci ca să răscumpărăm biruința adevărului. Noi nu venim ca să întunecăm mințile, ci ca să vă luminăm sufletele! Pentru-că cel-ce cumpără pentru Satana cumpără și cel-ce vă vinde, iadului vă vinde. Păziți-vă sufletul, ca trupului vostru bine să-i meargă!“

Din cercul Trăscăului.

În comitatul Turda-Arieș, au Români un cerc sigur, reprezentat până acum de un mare dușman al Românilor, de guvernamentalul Bonczá. Acest domn, când a vorbit Dr. Vlad deputatul românesc din parlament, a strigat că: Români să tacă!

Ei bine, frați Români, bravilor Moși din patria lui Iancu, acum când acest domn vă cere votul, tăceți și Dvoastră. Alegeți omul D-voastră născut și crescut între Dvoastră, cunoscut de toți, Român verde și cu tragere de inimă pentru popor.

Alergați și sprijiniți pe Dr. Zosim Chirtop adv. în Câmpeni candidat cu program național Românesc.

Moșii, viteji, Moșii nu vor da neamul de rușine.

Vor învinge, deci: să trăiască!

D'ALE ALEGERILOR.

Din cercul Radnei. Primum din Cuvînt o scrisoare în care ni se spune că Vancs a pățit-o: ducându-se acolo să țină vorbire satul întreg i-a ieșit înainte strigându-l Abzug, jos cu el! Nu ne trebuie! Trăiască Vlad. Bietul de el abea s'a putut ascunde în casa notarului, a lui Gräfner și a birăului Ostoia Mitru.

Poporul, luminat de sfaturile bușii ale preotului Moș și a învățătorului, nu mai vrea să știe de Vancs, ci vrea să aleagă pe Dr. Vlad. Numai popa Putici s'a făcut coadă de topor.

Subsemnații delegați la conferința electorală din Sibiu, după-ce s'a decretat activitatea, am poștit pe doi bărbați valoroși bine cunoscuți în cerc, și singurii cu prospecte de reușire, să primească candidatul de deputat din cercul T. Recaș, cu program național, dar' nici unul dintr'înșii nu s'au putut afla îndemnat a o primi; ear' din pricina scurtimei timpului ni-a fost cu neputință să acuirăm candidat din alte părți și să ne angajăm la luptă cu sorți de izbândă.

Aceasta ținem să o aducem la cunoștința fraților alegători din cercul nostru T. Recaș și la cunoștința publicului român.

Belinț, în 2/15 Ianuarie 1905.

Gerasim Sêrb,
protopresbiter-delegat.

Nicolae Martinovici,
preot-delegat.

Zi mare în Boroșineu. Cu motorul erii dimineață a plecat candidatul cercului Boroșineu Dr. Ioan Suciu însoțit de adorabilii luptători naționali Dr. Vasile Lucaciu, Vasile Goldiș, Dr. Liviu Tamășdan, Dr. Ioan Moș.

Dr. VICTOR D. GRAUR

medic universal, profesor calificat de școale medii p. studiul igienei.

Institut de dantură medicală și pentru tehnica de dinți.

ARAD, Piața Andrássy Nr. 22, etagiul I, vis-à-vis de casa comitatului.

Tractament special al durerilor de dinți și a boalelor de falci. Dantură totală și particulară conform diferitelor proceduri. Plombări cu ciment, cu sticlă, email, porcelan, amalgam de aur, și aur chimice curate. Operațiuni diferite la așezarea coroanei de dinți. Coroane de porcelan și aur conform indicațiunilor specialiștilor savanți. Dantură fixată și mobilă, după sistem american. Tot felul de execuții de cauciuc. Dinți dantură întrecă fără cerul gurii. Scoateri de dinți fără nici o durere.

a. In Borosineu au fost primiți cu banderiu și un număr imponent de călăreți, îmbrăcați în haine de călușeri. Candidatul național, însoțit de suita sa, a descălecat la masa ospitală a bravului naționalist Dr. Teodor Burdan, de unde în corpore s'au dus la biserica gr. or. rom. Aici au asistat la sfințirea apei săvârșită prin vrednicul protopop Constantin Gurban. Eșind din biserică, candidatul național a fost însoțit de un numeros public la cartierul general, în casa dlui Dr. Burdan. Pe drum sutele de Români, au strigat cu însuflețire pe falnicul luptător național Dr. Lucaciu și pe candidatul național gr. Suci. In casa ospitală a dlui Burdan, a servit o masă bogată, în decursul căreia protopopul C. Gurban a ridicat însuflețit bast pentru bărbatul doririlor din cercul borosineu Dr. Ioan Suci. Adunarea alegătorilor a fost anunțată pe orele 2 după-ameaz. Înainte de acest termen, o imensă mulțime de alegători, în frunte cu o admirabilă ceată de călăreți, urmată de orchestra Românilor nerți din Borosineu, de călușeri, cărora le-au urmat masele poporului și trăsurile alegătorilor din comunele vecine au venit înaintea casei dlui Burdan și prin o deputație au rugat pe candidatul național a se prezenta în mijlocul alegătorilor spre a-și pronunța programul. De aici convoiul s'a îndreptat spre biserică românească în mijlocul pieței. În frunte călăreșii, apoi călușerii, după dânsii candidatul național însoțit de inteligența din oraș și din Arad, în urmă poporul. Ajunși înaintea bisericii, alegătorii se postează cu teagurile în jurul podiului ridicat. Părintele protopop Constantin Gurban deschide adunarea prin o vorbire potrivită și la provocarea lui adunarea se constituie alegând de președinte pe protopopul Constantin Gurban și notar Dr. T. Burdan. Președintele adunării dă cuvântul dlui Dr. Vasile Lucaciu, care prin o cuvântare de inimă răpitoare, provoacă pe alegătorii Români să stea neclintii lângă steagul național și să-l ducă la falnică isbândă. Frenetice aplause acoperi vorbirea însuflețitoare a acestui idol al poporului românesc. Se urcă apoi pe masă candidatul Dr. Ioan Suci, care într'un elan de însuflețire își desfășură programul. Apoi vorbările publicului erau nesfârșite. Fiind de față o mulțime de alegători unguri, la dorința acestora candidatul național și-a desfășurat programul și în limba unguească, fiind aplaudat din partea acestor alegători, cari îl asigurau, că fiind durerile lor comune cu ale cetățenilor Români, îl vor sprijini cu voturile lor. După aceasta s'au urcat pe masă țerantul Pavel But, care într'o poezie populară, admirabil nimerită, a recomandat alegătorilor, să fie cu credință neclintită pe lângă candidatul național Dr. Ioan Suci.

După acestea președintele adunării propune constituirea unui comitet executiv de 10 alegători, care se primește cu mare însuflețire.

Urmat de masele mari ale alegătorilor dl Dr. Ioan Suci se reîntoarce la casa dlui Burdan, cu un lung șir de trăsuri pleacă spre comuna Bocsig, că în aceeași zi, să-și termine și acolo vorbirea de program. Astfel s'a terminat ziua măreață de manifestațiune națională în opidul Borosineu. Intreg cercul e cuprins de nemărginită însuflețire și isbânda cauzei naționale e sigură.

Terorism. Văzând însuflețirea generală ce se manifestă față de candidații noștri, stăpânirea recurge acum la terorism.

Erî a vrut adecă să-și țină candidatul guvernului Bogdánffy programul în Șiria. Fi-rește în Șiria, nnde din capul locului e o obrăznicie, că neavând nici zece aderenți guvernul, cutează candidatul său să meargă să-și ție program, n'a fost ascultat și nu numai atât ci huiduit de cel mai conștient popor al Șiriei.

Atâta a fost însă destul și deodată bun pretext, ca domniș să ceară telegrafic miliție din Arad, care ce rost poate avea în Șiria, unde locuiesc oameni atât de pacinici și cuminiți, decât să terorizeze și înfrice, vezi Domne.

Erî la amiază a și plecat două companii de infanteriști la Șiria.

Facem atenți pe alegătorii Români să-și păstreze pretutindenea sângele rece, căci suntem informați că tocmăi stăpânirea pune la cale provocări și instigări, ca să aibă motiv și pretext a trimite cătane și gendarmi, de cari să'nțelege n'are nimeni să se înfrice pentru-că aceia n'au altă chemare decât să apere buna rândulală.

Primirea lui Stefan Popp în Covășinț a fost imponentă. Banderiu și călăreți l-au primit. Insuflețirea poporului e indescrisibilă.

La Răboji!

Coadă de topor. Motz (odinioară Hoțiu) Gábor, funcționar financiar în Sátorajja-ujhely se vede că vrea s'ajungă între „marii patrioți“. Ca să facă adică serviciu guvernului ungueșez zăpăcind pe alegătorii români, a năpădit Caransebeșul cu scrisori în cari îndeamnă pe Români să voteze cu oamenii lui Tisza, pe care are curajul să-l laude grozav și pune în vedere că are să candideze și el într'un cerc din Caraș-Severin. Oue clocite nu se vor găsi oare pentru acest domn care se lapadă de neam și se face sluga guvernului?!

D-l George Telescu, fiul protopopului gr. cat. din Arad, se vede că vrea s'ajungă și el vestit acum, cu prilejul alegerilor. Și fiind-că nu se poate s'ajungă altfel, s'a dat coadă de topor, ori mai bine: *tálmaci* al lui Vancsó Gyula, candidatul stăpânirii în cercul Radnei.

Se cuvine oare ca un fiu de protopop român să lupte alături de candidatul stăpânirii, împotriva candidatului poporului român Dr. A. Vlad?

Butyán János. Dar mirozenia aceasta cine e? Director al gimnasiului român din Beiuș frațiilor. Și acesta s'a înjugat la carul guvernului împreună cu Roxin Miklós și cu Szombaty György. Beiușul, unde înainte cu 30 ani, fălăia încă tricolorul național, azi stă pironit în umilință, sub stăpânirea unor pigmei ca Butyán János. Gimnasiul, din care a ieșit cel mai bun fiu al neamului românesc, iată de cine a fost condus în vremile din urmă. Butyán János să dea creștere național românească tinerimii noastre? ! Vai de noi! Români din cercul Beiușului, cari V-ați mai păstrat încă mintea și inima întreagă, arătați-i ușa trădătorului acesta, care vrea să se căpătuiască cu prețul vnzării voastre.

Protopop român — corteș guvernamental. Ceea-ce se întâmplă în orașelul vecin Lipova este un caz ne mai pomenit de imoralitate politică. Protopopul român de acolo, care se știe este omul cu care dl Alexandru Mocsonyi stă în relații politice, (Abea alaltăeri îi publicasem d-lui Hamsea o scrisoare primită dela dl Alexandru Mocsonyi și publicată cu autorizarea lui) se pare că și-a pierdut cu desăvârșire ori-ce sentiment de pudoare, și cinste politică. Ce e asta? Sunt zece zile de când am denunțat purtarea scandaloasă a protopopului Hamsea și am rugat ca dl Mocsonyi ori cel puțin „Drapelul“ să ne clarifice asupra lucrului, căci dl Mocsonyi a aflat de bine să se declare asupra situației tocmăi prin o epistolă adresată protopopului Hamsea. De atunci nu numai că n-am primit nici un răspuns, ci de atunci

încoaci a dat dl Mocsonyi autorizare d-lui Hamsea să-l publice scrisoarea, de atunci încoaci a debutat Hamsea la conferența guvernamentală, de atunci încoaci a vroit să seducă pe alegătorii Români în conferența lor, să sprijinească candidatura contelui Zselénszky zicând că acum se poate participa la alegeri, căci conferența din Sibiu a decretat *activitatea parlamentară!* și de atunci a fost protopopul român gr. or. în societatea unui grup de nemți, ovrei și bieți Români seduși, la Neudorf să-l ofere contelui Zselénszky candidatura. Ce e asta? Cu drept cuvânt am putea fi taxați de bănuitori ordinari dac-am presupune că dl Mocsonyi a avut cunoștință prealabilă despre aceste fapte a adictului său, dar dacă n'a avut, iertat este oare să le dea aprobare tacită măcar și să încurajeze astfel purtarea protopopului Hamsea, estrem detestabilă și demoralizătoare pentru întreaga noastră viață publică?

Ne ardea erî fața de rușine, când preoții români dincoace de Murăș în fruntea obștelor lor, venind toți cu ramuri de brad la pălării dela adunarea de candidare a D-rului Vlad, la gară văd coborîndu-se din trenul ce venea din Neudorf pe protopopul Voicu Hamsea cu pană la pălărie, în fruntea unui cârd de unguri, nemți și ovrei cu cari fusesă să imbie contelui Zselénszky candidatura. Se poate ca un protopop român să se dimită și acum la astfel de purtare, să sfideze conștiința publică românească și dacă nu ține nimic la demnitatea sa, să nu aibă regard nici de reputația altora, de a șefului său de pildă, pe care-l recunoaște și căruia-l cere sfatul?

Unde sunt acum giranții d-lui Hamsea să-l apere? Mai trebuie oare să le dovedim că purtarea d-lui Hamsea și în afacerea convocării adunării de protest împotriva proiectului Berzeviczy, n-a fost altceva decât o meschinerie ordinară?

Suntem datorii altfel să înregistrăm că inteligența întreagă din Lipova și jur e scandalizată de purtarea protopopului și afară de preotul de Cimponer n-are alt complice la aceste trebșoare.

Trebuie ferit poporul de înturirea astorfel de conducători, pe care o folosesc spre a-l corupe cu desăvârșire viața națională.

Cetim în ziarele maghiare din loc că dl Dr. Aurel Crișan avocat în Aradul-nou a luat parte activă la tãmbălăul guvernamental de acolo, tãlmăcind chiar vorbirea candidatului Rubinek.

Fiind vorba de o știre luată din ziarele unguești, nu-i putem da crezământ, dar întrebăm: *adevărat să fie?*

Lăpădături'e neamului.

«Nu-l pădure fără uscături» așa zice proverbul și nu e decât firesc deci ca și pădurea neamului românesc să-și aibă uscăturile sale.

Am amintit că în *Tinca* un protopop român cu numele Roxin Miklós s'a dejosit la rolul trădării de neam, candidând cu program guvernamental, sprijinind adecă acel guvern care a decretat moartea noastră națională. Român deci și încă protopop, trăind din prescuri românești, dă ajutor celui mai mare dușman al nostru: guvernului de față care vrea să ne șteargă limba, școala și biserica, în apărarea cărora ar trebui să stea și cu viața dl protopop. N-au însă oameni de aceștia nici un dram de sentiment de rușine și trist e numai, că ocupând poziția atât de frumoasă în societatea noastră, de protopop, ne fac și biserică și neamul de ocară.

Dar altă pedeapsă pentru aceste săcături nu este decât a-l expune disprețului oamenilor de bine.

Szombathy György. Avem și noi în comitatul Aradului o codoriște de topor pe: Szombathy György, care, ce e mai trist, a dus în rătăcire un cerc dintre cele mai neaoșe, și cu tradiția luptelor naționale, cercul: *Josășelului!* Cercul Josășelului care a dat atâtea falnice lupte naționale, stă azi sfășiat în urma rătăcirii în care au fost duși bieții țerani: că și Szombaty e Român!

Că Szombathy a fost născut Român, asta, fraților din cercul Josășelului, este lucru numai de regretat și nu de laudă și trebuie să ne doară că neamul Românesc naște și fi de aceștia ca și Szombathy, cari se fac trădătorii lui.

Regretăm din inimă și suntem pe urma să dăm de aceia cari au zădărnicit candidatura națională în Josășel, una însă o spunem că vor ajunge toți preoții și învățătorii Români fără cruțare la «Răboj», cari vor lua parte activă la alegerea aceasta de umilință națională.

Foarte bine.

Citim în «Libertatea» :

Primim dela un țaran fruntaș din o comună din cercul Vințului (unde candidază Dr. Iuliu Maniu din Blaj), următoarele șire :

Dle Redactor! La cererea noastră a aiegătorilor din comuna P. dl preot al nostru V. M. a compus o rugăciune anume, foarte frumoasă, pe care a cetit-o cu îngenunchiare în ziua Bobotezei cum și în Dumineca viitoare, înaintea alegerilor de deputat, în care a rugat pe Dumnezeu, că praznicul Botezului Domnului nostru Isus Christos, la care s'a văzut pogorît și Duhul Sfânt, — să-l prefacă astan în praznic de mare Botez al poporului român, trimitând și peste el Duhul sfânt ca să-l lumineze și întrameze cu putere de sus, spre a putea intra cu tărie în marea luptă de alegeri și biruitori să-l scoată pe toți candidații lui cei buni!

«Tot poprul e nebun de însuflețit de renașterea politică decretată la Sibiu și toți știu de rugăciunea d-lui preot, la care însă noi toți cerem, ca să adauge și un blăstăm, • *afurisenie* stântă, asupra tuturor aceluia, cari în aceste zile mari, se vor abate dela calea cea dreaptă, și ar trece în staulul potrivnicilor».

Nu avem nimic de adaus la această scrisoare. Ne bucurăm din toată inima de această mare însuflețire a poporului!

Dumnezeu să-l ajute! Acum ori nici odată!

Puterea noastră de viață.

✓ *Protestul Românilor din America — contra legii Berzeviczy.*

Posta de azi ne aduce din America o copie despre protestul asociațiunii «Clubului Român» din Cleveland, trimis ministrului de culte Berzeviczy, împotriva proiectului de lege școlar. Cetindu-l, lacrimi-și năvălese în ochi, văzând atâta durere transpirând din șirele lor, pentru primejdia ce amenință «vatra» cum se exprimă dinșil și pe cari ei au simțit-o. Il publicăm mai la vale și le trimite-mi fraților noștri, cari și acolo în lume străină tot Români verzi au rămas, un cald și duios salut.

Exceleța Voastră D-le Ministru!

Știut este ca dintre toate națiunile apartinătoare Tronului Habsburgic, națiunea română în toate timpurile și cu toate ocaziunile a fost cea mai supusă și cea mai fidelă.

Ori-ce datorință i-s'a impus, cu indulgență a suporta-o, nici când făcând abus de dispozițiunile guvernului.

Cu indulgență a prestat și prestează armata, la timpul său cu nepăsare și-a vărsat sângele pentru patrie, cu indulgență plătește până când numai poate grelele contribuțiuni impuse de guvern, suportă cu răbdare alte și alte greutăți ale statului, și eată resplăta, că în schimb pentru atâtea servicii prestate statului, nu se bucura de nici un favor, ba ce e mai mult, îndura aceea dela guvernul maghiar, că pe ori-ce cale națiunea română să fie sdruncinată, să fie nimicită, ca și

când ar fi comis un păcat strigător la cer contra guvernului sub a cărui cărmuire stă.

Cu deosebire de un timp incoace din partea guvernului sau mai bine zis a persoanelor cari cărmuesc acest stat, ura de naționalitate față de națiunea română e dată pe față și care e luată la cunoștință chiar și de alte state competente.

Tendința mârșiaului guvern de a cutropi această națiune pacinică zilnic crește, până când Excelența Voastră Dle ministru puneți culmea prin proiectul intentat contra școalelor noastre confesionale și metoda de învățământ, din care, — nu după cum afirmați, că ar fi folositor pentru toate naționalitățile supuse acestui guvern — lămurit se vede oarba și absurda tendință de a răpi limba fiește-cărei naționalități, căci răpind acest scump tesaur al naționalităților supuse sunteți prea deplin convinși că victoria e în partea guvernului, de oare-ce nici nu se poate presupune națiune fără limba sa proprie.

Ca creștini adevărați avem speranța în atotputernicul Dumnezeu, că nu va ajuta să duceți la îndeplinire un așa păcat mare.

Nu veți dubita Excelența Voastră, că națiunea română e notificată de națiune politică și ca atare în virtutea pactului de egală îndreptățire a naționalităților din 1867|8 e prea deplin îndreptățită a-și păstra limba, a-și folosi liber atât în administrațiune, cât și în biserică și școală.

Ne mirăm și se miră lumea civilizată, se miră capacitățile străine competente, de atâta abus dus în săvârșire, de guvernul maghiar prin călcarea în picioare și violarea cu nepăsare a legilor sancționate și deja de atâta timp folosite, ne punând pe acelea nici un preț. Acesta e caracterul guvernului maghiar?

Sărmanii români, neputând suporta grelele sarcini impuse în spinarea lor sunt nevoiți a-și părăsi patria, familia și tot ce au mai scump, și a se refugia pe pământ străin pentru de a-și putea câștiga mijloacele necesare — guvernul maghiar ne oferindu-le încă un isvor de ajutor — care să mulțumească loco primo statul, ca cetățeni buni și numai după ce și-a făcut datorința față de stat din puținul rest câștigat adevărat zis prin sudoarea feței lui, să-și mulțumească familia părăsită și pe ai sei.

În timpurile mai recente se refugiază români nu numai în ținuturile mai apropiate dar calcă chiar și vastele oceane și se asediază cu deosebire în America de nord, numai cu scopul de a-și putea îndeplini datorințele, dar nici de cum să nu credeți Excelența Voastră, că cu intențiunea de a nu se mai întoarce, ci din contra, ca venind aici să-și poată agonisi un viitoriu mai ușor și de a se întoarce în patrie pentru a fi cetățeni buni și de a servi patria căci zis este:

«Dulce și frumos este a muri pentru patrie». Să nu fiți Excelența Voastră, în oarba rătăcire că Români veniți aici pe acest pământ străin nu sunt conștii de națiunea lor, de oare-ce dinșil cu fală și mândrie între atâtea naționalități culte de aici, dau probe că sunt Români!

Sunt conștii am zis, de națiunea și religiuinea lor, și că nici cât de puțin să nu rămână îndărăpt de iubita-le nație și frați din patrie, și formează societăți pentru cultura și înaintarea poporului român ai i sosit.

Astfel societatea noastră «Clubul Român» înființată singur cu deviza de a da poporului român de aici cultura necesară, de a-l ținea în strânsă legătură cu frații români dela vatră, de a-l înfrâna în peptu-i de stejar iubirea față de națiunea și scumpa limbă română cari sunt mai presus de toți tesauri pământești, — societatea noastră zice la rindul său între atari înprejurări critice se vede necesită cu toată energia a protesta sus și tare în contra proiectului de lege pus la ordinea zilei.

Protestul îl motivăm în modul următor: Excelența Voastră nu vă faceți complici la acel păcat mare de a ne răpi drepturile garantate prin legi sancționate și de atâta timp folosite, de oare-ce prin acest fapt scârboș după firea omenească în mod eclatant a-ți da dovezi că nu sunteți pe deplin orientat despre aceea ce ați proiectat.

Excelența Voastră nu ne răpiți scumpa limbă prin acest proiect, căci noi datori suntem a ne o apăra, și la cas de neputință cu inima de leu vom sbera în lumea largă despre mârșia procedură, și la cas dacă nu se va afla echoul în alt loc suntem siguri ca la atotputernicul Dumnezeu, care nici decum nu va întârzia cu resplata.

Prin acest proiect de lege, legea despre egândreptățire a naționalităților se calcă în m absurd în picioare, năsuind obrăzniceste la sdrincinarea acestui drept sfânt.

Acest proiect înveninat sdruncină autonomia bisericească garantată prin legi în vigoare, basa cărora a fost garantat fiește căruia cetățean român, desvoltarea sa culturală proprie, în limba română.

Proiectul e intenționat în contra tuturor naționalităților nemaghiare, prin urmare o astfel tendință va propaga ura de rasă și periclită pacnică convețuire a tuturor naționalităților puse statului ungar, și dus în deplinire cred că va fi în favorul statului, — nu, nu nici de aci vă asigurăm ca în dezastrul aceluia.

Prin legea de egală îndreptățire, statul asigură că ne va face pe sepele statului școlii alte instituite pentru luminarea și educarea poporului român, se naște întrebarea că toate aceste drepturi garantate unde sunt? au doară prin acest proiect mârșav se duce în îndeplinire legile sancționate? Vedem bine scopul proiectului, care e altul decât ca și celea ridicate pe banii naționali cu crunta sudoare câștigați, se năsuște respurterii a ni-le maghiariza.

La cas dacă toate protestele înaintate în contra acestui proiect păcătos nu vor ajunge la ritul scop, și în contra aceluia va deveni înaintea statului dispune mai mult cu o lege și stricătioasă, dar vă asigurăm Excelența Voastră ca a o exercita și a o pune în vigoare noi vom vom suferi.

Cu cât tendințele guvernului vor fi mai lășiate contra națiunii noastre, cu atâta în noi va aprinde mai mult dragostea de a ne iubi și ține și cu scumpătate a ne păstra limba, și numai în acest mod ne putem face de ni de glorie noștri străbuni și împlinim o sfântă datorință ce repetăm:

«Murim mai bine în luptă cu gloria deplină decât se fim sclavi earăși în vechiul nostru pământ».

Coale întregi de argumente am putea duce în contra a acestui proiect, dar' ne reținem, de oare-ce aceia sunt pe deplin desvoltate cu deosebire dintre alte proteste în «Memoriale înalt prea Sfințitilor Episcopi ai bisericii greco-orientale» pre care noi ca supuși adevărați și dincioși capilor bisericești, întru toate îl acceptăm, aderăm la el și ne alipim și noi de peste vapocean la toate protestele înaintate de fruntașii națiunii române dela vatră.

Se nu fiți Excelența Voastră în aceeași șiarță credință ca ajungând proiectul lege, ați ajungă ținta dorită de a nimici aceasta seculară libertate de oare-ce cu atâta mai virtos nu numai în ținuturile locuite de Români în grupe mai mari, și chiar unde se vor întâlni barem doi Români, mândrie se vor folosi de dulcea-le limbă maternă, ca atâta mai virtos se va folosi mai mult în mijlii românești, în biserică și școală și până în pieptul fiește căruia Român va bate ultimul și suntem în stare cu peptul deschis, cu arma în mână, ba chiar și cu sângele a ne apăra, și scump tesaur moștenit dela glorioșii noștri părinți buni și cu toată energia declarăm, sus și tare că decăt să ne perdem limba, mai bucuos vom căci

«Mult e dulce și frumoasă limba ce o vorbește».

Alta limba armonioasă ca ia nu găsim».

Jos cu mârșiaul proiect, sus cu legea egală îndreptățire.

Din ședință generală extra-ordinară a societății «Clubul Român» ținută în Cleveland la 10 Decembre 1904.

Margu Lazăr m. p. secretar.

George Opincariu m. p. președinte.

Răscumpărări de felicitări de Anul-Nou.

Pentru școlarii săraci au contribuit încă: Mitrie Bonciu, notar public, Arad, 10 cor.; Ioan Nemet, avocat, Arad, 6 cor.; d-na Mj Șerban, Szeged, 10 cor.; Georgiu Lupșa, preot, racul-mic, 1 cor.; Mihai Lucuța, Szentes, 3 a.; Victor Damian, proprietar, Zlatna, 2 cor.; Geo Turic, preot, Otllaca, 2 cor.

Cu stimă:
Dr. Nic. Ono

APELI

Fraților!

Incă câteva zile, și vom alege deputat. Insufletețirea alegătorilor ne garantează, că s'a sfârșit cu minciunile! Că de astă dată numai programul național are să învingă!

Până ce candidatul nostru a întimpinat în tot locul o însufletețire nemai pomenită, — cu contra-candidatul guvernamental nimenea nu mai stă de vorbă.

Cetățeni!

Să pășim înainte pe calea începută și un gând să avem!

Să fim tari în propusul nostru!

Alegătorii Români, Sârbi, Nemți și Maghiari!

Ha! să dăm mână cu mână și când ne vor cere votul, cu un glas să strigăm:

Să trăiască Dr. Branco Ilie! candidatul partidului național.

Apel național.

Cum putem învinge la alegerile de deputați

Pasivitatea este nimicită; alegerile de deputați sunt înaintea ușei, așa dară am încă libertate, a-mi da părerea mea, prin care se poartă ajunge la rezultat favoritor a acestui act ponderos, dacă cu conștiință și energie se va lucra, atunci nu ne vom face de risul străinilor; deci acum ori niciodată. Și preoți cu crucea în frunte! nu lăsați națiunea în rușine și de ris.

Succesul nostru, poate fi favorit după a mea părere numai și numai sub următoarele împrejurări:

1. Dacă d-nii protopopi aflători în cercul electoral, vor conchema la sine pe toți d-nii preoți și d-nii învățători, pe cari îi cunoaște ca sinceri națiunii sub atare pretext la o consfătuire; le ia parola de onoare, că vor fi fideli și vor ține secret consfătuirea și vor face următoarele:

2. Ca în toate comunele românești, să se constituie un comitet, cu preoții și învățătorii în frunte, și sub jurământ de fidelitate și secret pe sfânta cruce, vor aduna membrii respective alegători, cari nu prin larmă sau strigăt să denunțe consfătuirile comitetului, ci în secret și prin tăcere, să aștepte ziua alegerii subscriind și una listă spre acest scop

3. Dacă până la alegere membrii comitetului amăsurat jurământului ținând în secret deciziunile aduse, ca să fie cruțat din partea autorităților comunale și cercuale sau din partea geandarmilor, se vor purta după voința acestora, respective vor declara, că țin cu candidații lor până la ziua alegerii.

4. Dacă la comisiunea pentru votizare a măsurat jurământul depus, va da votul său pentru candidații naționali adecă: pentru acela care a jurat că va vota în comitetul căruia membru a fost.

Aceste toate se pot face în tăcere și secret, încât nici notar, nici jude, nici geandarmi și nici fibirau să nu aibă cunoștință de existența acestui comitet secret.

Se va zice, că nu avem astfel de oameni cu credință; Nu mă indoiesc nici eu despre aceasta, dar în fiește care comună sunt și oameni conștiincioși; deci vom lua în comitet numai de aceia, cari sunt cu cunoștință; aceea prin vorbe și promisiuni în ziua premergătoare a alegerii, vor căuta ca să aducă cu sine fiește care din comitetul 1—2 alegători cari nu aparțin comitetului și așa pe calea aceasta învingerea poate fi sigură.

Nu mai prin procedura aceasta se poate cruța poporul de multele persecuțiuni și neplăceri, la cari a fost expus și vor fi expuși la alegerile de delegat.

Cu adevărat, că la toate întreprinderile trebuie bani și ear bani, căci suntem săraci și noi și candidații și la această afacere voesc a contribui cu simpla mea apărare și anume:

Va fi și acea împrejurare, că prin bani se vor corupe alegători; foarte consult ar fi, ca la depunerea jurământului să se facă atenți membrii comitetului, că pot primi bani dela cine voesc, și se pot duce și cu alegători de aceea partidă,

dar la comisiunea votizatoare, să-și deie votu pentru candidații căruia ie jurat credința.

Tot începutul este greu, dar odată introdusă și inițiată în popor aceasta procedură, va deveni în viitor ca un diamant prețios spre binele poporului și națiunii.

Eu cred, că dacă va succeda a introduce aceasta procedură, se vor feri străinii, a se arunca ca lupi între popor Român; ba îl va respecta și va avea frică de dinșii.

Nu larmă, nu strigătele, duce la dorință, ci tăcerea și faptele, deci cu puteri unite, să ne punem la lucru ziua și noaptea ca să învingem, și să nu fim de ris și batjocură străinilor: Dumnezeu să ne ajute, și să fie cu noi și sfânta cauză a noastră.

Un român credincios.

Din Bihor.

Anul nou și sf. Vasile în Oradea-mare, a decurs cu deosebită însufletețire. Ca în toți anii, așa și acum, punctul de convenire a întregii inteligențe, române și a notabilităților din oraș, a fost Consistorul ort. român, unde este locuința P. C. Sale d-lui vicar episcopesc Vasile Mangra, care și-a serbat și ziua onomastică.

Tot ce are Oradea-mare mai ales și de frunte, toată inteligența română de ambele confesiuni au grăbit a felicita pe prelatul bisericeii, împreună cu notabilitățile civile și militare. Au fost la felicitare comitele suprem, v. comitele, primarul, căpitanul poliției, generalul, etc., cari și-au exprimat sincerile felicitări.

În mod plăcut a atins pecel prezenței actul P. S. Sale d-lui Episcop diecezan din Arad Ioan I. Papp, care prin îngrijirea sa părintească a distins cu brâu roșu pe Vasile Papp, preot ases.-consistorial din Topa-sup., pe Andrei Horvath paroch, ases-referent consist. din Oradea-mare, și pe preotul militar Ioan Papp din Oradea-mare. Felicităm pe bunul Arhiepiscop și pe cei distinși.

Astfel ziua de anul nou a fost o adevărată zi de sărbătoare.

Creștinul.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 21 Ianuarie n. 1905.

— **Boboteaza în Arad.** În catedrala din Arad serviciul divin a fost săvârșit prin P. S. Sa Episcopul I. I. Papp asistat de R. R. Ciorogar protosincol, Vasile Beleş, George Popovici, protopresbiteri, Gavriil Bodea și Traian Vătan, parochi, și Dr. Iustin Suci protodiacon.

Actul înălțător al sfințirii apei a fost săvârșit prin însuși P. S. Sa Episcopul.

Catedrala n'a putut încăpea mulțimea mare de credincioși, veniți s'asculte sfânta slujbă.

P. S. Sa a reunit și de astădată pe mai mulți fruntași la ospitala Sa masă.

— **Presa maghiară despre Români.** Până ce cercurile românești, liferau mandate unor liniști și scăpați Unguri, dintre cari mulți n'aveau alt izvor de trai decât deputația, auziai des laudele lor la adresa țaranilor „Că țaranul Român e foarte bun“. Pentru că-și dădea votul, dus ca oaia. Când a ajuns „domnul“ pe urmă în Dietă, el punea cea mai mare batjocură pe Români. Acum că s'au trezit și Români și vreau ea pe cale constituțională să-și lupte drepturile, s'au schimbat de odată și părerea lor despre Român. „Horde“ „Bandiți“ „mișei“ acestea sunt epitetelor foile maghiare la adresa noastră. De odată nu le mai suntem „frați“ ca până aci și provoacă pe fiecare maghiar să se lupte împotriva-ne. Fie-le de bine.

Atunci era mai rău de noi, când ne lăudau.

— **Lupta națională.** Doar nici odată, Români n-au sărit cu mai multă bărbăție pentru lupta sfântă și mare a neamului lor, ca acum. Zilnic primim la Redacție, cu sutele scrisori, telegrame, vestind toate, din toate părțile presemnele biruinței fiind și noi, cei din Redacție ocupați și angajați în agitația electorală abea putem răbi și împlini toate câte ni se cer. Indulgență cerem deci dela toți. Mășina ne umblă zi și noapte, cu tipărirea de apeluri și fel de fel de tipărituri electorale. Redactorii și cu pana în redacție și cu cuvântul în mijlocul alegătorilor.

Dee Dumnezeu, să resară noi speranțe pe urma stărnințelor cărora ne-am dedicat cu toți.

— Episcopul Majláth și alegerile.

Episcopul rom. cat. contele Gustav Majláth dela Alba-Iulia, a adresat preoțimei sale o pastorală în carea între altele zice despre alegeri următoarele:

«De aceea, din incidentul alegerilor dietale apropiate cu iubire Vă rog, siliți-vă cu mijloacele morale ce vă stau la dispozițiune, dar mai cu seamă prin bunele exemple, întra'acolo, ca credincioșii noștri pretutindenea să-și împlinească datorințele patriotice cu moderațiunea și demnitatea recerută. Luminați-i, că acest și cel mai însemnat privilegiu cetățenesc sunt datorii a-l esercia după conștiința lor, și votul să și-l deie numai astorfel de indivizi, despre cari sunt convinși, că drepturile și libertatea bisericeii basate pe legi străvechi, ca garanță pentru esistența patriei, le vor apăra, că instruirea tinerimei noastre în școli cu caracter religionar și în spirit patriotic o poartă la inimă, și pe care îl cunosc de om iubitor de muncă serioasă. Spuneți-le, că e lucru rușinos a-și pune conștiința în vânzare și a-și amuți glasul conștiinței pentru frica de oameni. Faceți aceasta la loc și timp potrivit, având înaintea ochilor legile esistente, demnitatea poziției voastre de preoți și binele credincioșilor voștri, cari toți, ori-ce opiniune ar profesa, sunt îndreptățiți îngrijirii voastre pastorale.»

Sfaturi vrednice de poziția celui ce le-a dat și vrednice de considerat de tot omul cu tragere de inimă și îngrijat pentru soarta bisericeii, națiunii și patriei sale, mai cu seamă între împrejurările de azi.

— **Teatru român în Sibiu.** Bursierul societății pentru crearea unui fond de teatru român. dl Zaharie Bărsan va da dimpreună cu mai mulți diletanți, Vineri în 20 Ianuarie st. n. în teatrul orașenesc din Sibiu, o reprezentație teatrală, cu următorul program: „Sacrificiul“ dramă într'un act de Roberto Bracco. „Greva ferarilor, monolog dramatic de Fr. Coppée, „Steaua“ dramă într'un act în versuri de A. Gill și F. Richepui.

— **Ajutorarea țaranilor din România.** Guvernul — sicriu foile din regat — a încetat de-oamdată de a face comanșe nouă de păpușoiu în străinătate, de oare-ce cantitățile comanșate până acum par suficiente pentru ajutorarea țărânilor până în 1 Martie a. c. În schimb guvernul a provocat pe prefectii districtuali, ca să componă statistice asupra cantităților de porumb aflătoare în țeară și cari ar putea fi cedate statului, pentru a ajutama țărânilor în viitor.

— **Rectificare** În titlul prim-articolului nostru din numărul trecut s'a strecurat o esențială greșală. S'a pus: „Nici rebeli nici apostoli“ în loc de „Nici rebeli nici apostoli“. Rectificăm la acest loc eroarea care s'a strecurat.

— **Alui să fie!** George Subu învățător de stat în Micalaca, crescut în alumneu românesc unde și azi e dator cu taxele și-a maghiariza, numele cinstit al părinților săi făcându-se din Subu: Szabó.

Alui să fie cu cap cu tot!

— **Rectificare.** Ni-se cere publicarea următoarelor: În numărul 2 din 4/17 l. c. al ziarului „Tribuna“, în „Cartea neagră“ sub titlul „La Răboj“ se face amintire și de numele meu, că aș fi luat parte la adunarea de candidare a partidului liberal ținută în Vinga, și se afirmă, că dimpreună cu alți preoți m'am veselit cu domni.

Acest comunicat, cu privire la persoana mea, este un neadevăr, de oare-ce, eu la acea adunare n'am participat. Denotă însă împrejurarea aceasta, că corespondentul de aici este prea zelos, în avizarea materialului pentru Cartea neagră.

Sunt apoi totodată de credință, că nici cei-ce iau parte activă la alegere nu intră în colisiune cu datorințele, când od tă s'a decretat pentru românii activitatea, iar în acest cerc nu a candidat român. (Ești de foarte greșită credință. Unde nu este candidat naționalist român, sârb ori slovac, aderenții partidului național român poștească șeadă acasă. Cu alte partide nu s'a încheiat nici un pact, prin urmare pe de acestea nimenea să nu-și dea votul nici să participe la tâmbălele

lor. N. Red.) Și de altminteră candidații străini se aleg și fără concursul și chiar în contra voinei noastre.

Deci pentru unii, căror interesele parohiale(?) le impune a lua parte la alegere, de ce să se expună la 2 rele? Datorie are fiecare a mântui, ce să poate în vreme de primejdie. Așa resonează morala, și cred, că așa trebuie să fie și în politică. (Câte cuvinte — atâtea greșeli. N. Red.) *Bărăteaz*, în 5 18 Ianuarie 1905. Cu toată stima: *Nicolau Crâșmariu*, paroh.

— **Hymen.** Dl George Tămășdan și soția anunță serbarea cununiei fiicei lor Anița cu dl Petru Ugliș care se va celebra în 9/22 Ianuarie a. c. la orele 3 p. m. în sfânta biserică gr. or. română din Pecica română.

— **Se duc puterile de muncă.** Joi a plecat din portul dela Fiume vaporul „Slavonia“, spre a duce la America 1800 de emigranți, toți din țeara noastră. Câți se vor reîntoarce din ei la vetrele și familiile lor?!

— **O gazetă maghiară contra maghiarisării numelor de localități.** Ziarul „Szepesi Lapok“ din Igló (Zips Neudorf) în un număr din zilele trecute persiflează cu mult spirit nebunia șovinistă a maghiarisării numelor de localități. „Că locuitorul din Dvoreș“ și nu „Szepes-udvard“ cel din Viborna II va zice și în viitoriu „Viborna“ și nu „Körtvénykut“ (etc.) e tot așa de sigur, ca și faptul că zadarnic se trudește (maghiarisătorii) să facă din comuna „Hotcoț“ Szepes-Ujvár, căci aceea tot „Hotcoț“ va rămâne — zice, între altele, autorul articolului

— **Espoziție de tauri în Dej.** Reuniunea economică a comitatului Solnoc Doboca aranjează în Dej în 27 Februarie st. n. espoziție și târg de tauri.

— **Dăinuș cu sfârșit tragic.** Patru copii din Torna, între cari cel mai în vîrstă era abia de treisprezece ani, în una din zilele trecute au mers „să se deie pe ghiață“ pe râul Tisa și ajungând pe ghiață subțire s'a rupt sub ei ghiața. Toți patru s'au înecat. La vestea nenorocirii mama unuia dintre ei a căzut jos ca trăsniță: a murit de jale după micuțul ei.

— **Fondul Lueger.** Comitetul instituit în Viena cu ocaziunea aniversării natale de 60 ani a primarului Lueger, spre a colecta un fond cu destinațiunea de a pu ta numele poporalului primar, și-a dat zilele acested socotelile. S'au colectat cu totul 377,570 coroane Colecta încă nu e terminată.

— **Ortografia franceză,** una dintre cele mai grele ortografii, se va supune cât mai curând unei reforme radicale în sens fonetic. Ministeriul instrucțiunii publice a însărcinat o comisiune specială, care a prezentat Academiei proiectul de simplificare. La Academie Emil Faguet și-a cedit zilele acestea raportul asupra acestui proiect. „Figaro“ luând notă despre această cestiune spune că mișcarea pentru simplificarea ortografiei este generală mai ales în corpul didactic. Un număr de peste 8000 profesori au cerut prin petiție „abolirea torturilor ortografice“

— **Foc în palatul Cotroceni.** Luni spre Marți noaptea pe la orele-2, un foc care ar putut avea urmări destul de grave, s'a iscat la florăria palatului princiar dela Cotroceni. Focul n'a avut vreme să se întindă fiind observat de sergentul postal în apropiere, care a dat alarma și care până la sosirea pompierilor. împreună cu soldații din garda palatului a luat toate măsurile preventive. Sosind pompierii în mai puțin de o jumătate de oră au stins cu desăvârșire focul. S'a început o anchetă spre a stabili asupra cui cade responsabilitatea. După primele cercetări se crede, că nimeni nu poate fi făcut răspunzător, focul a provenit dela o sobă.

— **Cine vrea să facă daruri frumoase și de preț iubitorilor săi,** să se adreseze cu încredere la Weinberger Ferencz, giuvergiu bine reputat din Arad, Andrásytér Otel Central. Il recomandăm atențiunei și sprijinului publicului cu atât mai ales, cu cât are nu numai prăvălie bogată, dar și solidă și impunătoare. Prețurile sunt ieftine, serviciul prompt, face giuvernicale el însuși, are atelier de reparări. Telefon 439.

Bibliografie.

A apărut de Dr. Augustin Bunea canonic metrop. 1. *Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa schiță biografică*, Blaj 1890, broșură de 41 pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. *Cestiuni din dreptul și istoria bisericii românești unite*, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fileri Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. Augustin Bunea, costă 2 r.co

3. *Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein*, (1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă 4 cor., (pentru România 5 lei).

4. *Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu Roma*, în Schematismul arhidiecesei de A.-Iulia și Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

5. *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron*, Sibiu 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. *Vechile episcopii românești: a Vadulu, Geoagiuului, Silvașului și Belgradului*, Blaj 1903. 8° 162 pag. Prețul 2 sor., 50 fil., (pentru România 3 lei).

7. *Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovic*, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri (pentru România 5 lei).

8. *Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse.* Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Aceste cărți să pot procura dela tipografia semin. din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul spedându-se banii înainte, — ori contra rambursă.

A apărut și se află de vânzare la institutul tipografic, „Minerva“ din București următoarele broșuri:

Durerii innabușite de M. Sadoveanu 2 cor. Șoimii de M. Sadoveanu 1.50 cor.

— — — — —

Văd. Georgiu Taro, preoteasă în vîrstă de 40 ani fără copii și săracă, se angajază ca econoamă la v'run preot sau chiar și la v'run econom cu stare mai bună.

Doritorii sunt rugați a se adresa la adrese anumite: Văd. *George Taro*, u. p. *Tenke, Görbed* (Bihar-megye).

Să vinde la Giuca Botian, Csernegyháza up. Gyarmafa recvisite (sersamuri) pentru un faur (covaci). Doritorii cari voesc a cumpăra să se adreseze la susnumitul.

— — — — —

— Atragem atenția on. public asupra anunțului lui *Igaz Sándor*.

— Atragem atențiunea asupra anunțului alui *Hauer Lajos* Arad Pécskai-ut.

— Atragem atențiunea asupra anunțului a lui *Polák Sándor*.

— Atragem atențiunea asupra anunțului a lui *Allman Ede*.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor-proprietar: George Nichin.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

6079 număr
1904 tkvi.

494 —1

Arverési hirdetés kivonat.

A lippai kir. járásbíróság mint telek-könyvi hatóság közhírre teszi, hogy Koszteszku György végrehajtónak Koszteszku Eva és társai végrehajtást szenvedők elleni 198 Kor. 40 fil. tőkekövetelés és járulékal iránti végrehajtási ügyében a lippai kir. járásbíróság területén levő Kizdia község határában fekvő a kizdiai 512 sz. telekvben A I. 1—12 sorsz. (817—818) a) 817—818 b), 817—818 c 1413—1414 a) 1413 1414, b) 1413—1414. 1537 a, 1537 c b, 1537 c 1691 b, 1691 b c és 1691 d d. hrsz. alatt felveit Koszteszku Nicolae tkvi tulajdonát képező 4 hold 800 □ öl területű ingatlan jószág testre az árverést 753 koronában ezennel megállapított kiáltási árban elrendelte és hogy a fenebb

megjelölt ingatlanok az 1905 évi február hó 7-ik napján délelőtt 10 órakor Kizdia község házánál megtartandó nyilvános árverésen elfognak adatni, azonban csakis az utóajánlattal már megajánlott 753 koronát meghaladó vételárért.

Arverésen szándékozók tartoznak 59 Kor. 60 fill. bánatpénzt készpénzben vagy az 1881 : LX. t. cz. 42 § ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. § ában kijelölt óvadék képes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1892 : LX. t. cz. §-a értelmében a bánatpénznek e bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Lippán a kir. járásbíróság mint tkvi hatóságnál, 1904. évi november hó 22-ik napján.

Bene
kir. járásbíró.

In Beraria orașaneasca

(EDIFICIUL TEATRULUI)

incepând dela anul nou se va găsi în permanență

„Bere regală“

fabricațiunea primei berării pe acții ungară de Steibruch, zilnic se dă cep la butoi proasp

un pocal 20 fil.
o halbă 30 fil.

Bucătărie escolentă ungurească, gustare, prânz și c. cu măsurii bogat. — Vinuri bune de deal. — Serviciu prompt.

Imi dau toate serviciile, ca onoratu pub. în restaurantul meu prin asigurarea că va servit prompt și cu mâncări bune.

Cu deosebită stimă

Kánya Géza,

restaurator.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii Nr. Telefonului 63.

Cărbuni de peatră
de Petroșeni pentru Salon.

Briquette de cărbuni rotunzi de Tala

Briquette de cărbuni

„ILSE“

de Prusia

cel mai ideal material de încălzit.

Se capătă pentru prețurile cele mai lante cu transport la

RÓTH JÓZSEF

— întreprindere de transport de mobile
— ARAD, Eötvös-utca 3. sz.

Mai nou și mai interesant

Cu prima Februarie a. c. voi eda *preț curent* și în limba română, fiind însă bogat, cine voește a'l primi gratis este să se adreseze până în 31 Ianuarie la semnata firmă, căci voesc a mă orienta în mii de esemplare să-l tipăresc,

Importațiune de Cafea, tea și fructe de

Cu distincă stimă :

Romulus Pa
Fiume

Bijuterii, oroloage, aur călcat

cu recuise de argint, seduli de amantare cumpără pentru prețurile cele mai mici ori le schimbă pentru obiecte noi

DEUTSCH IZIDOR

orasornicar și giuvaergiu

A R A D, Strada Bisericii
(Palatul minoritilor.)

svorul cel mai estin de cumpărare de bijuterii și oroloage.

Nou atelier de lăcătușerie

Am onoare a aduce la cunoștința p. public, că sub

Nr. 17 de pe piața Libertății în Arad în casa d-lui Dr. Schwartz Jenő am deschis un

atelier de lăcătușerie

Primește ori-ce lucrări aparținătoare branșei acessta pe lângă prețuri culante Rugând spriginul On. public rămân cu perfectă stimă

Schwitzer Dezső

măstru lăcătuș. 432

Arad, Piața Libertății 17.

— Inainte de a Vă procura capurile de Anul nou, faceți încercare la cunoscutul juvalier de bun renume **Kun József**, unde pe lângă prețuri estrem de moderate aflați un foarte bogat magazin de tot felul de juvare, brilante și diamante, ciasornice de Svțera Precision și argintării de lux. Obiectele de aur sunt pregătiri proprii și astfel în preț cu mult mai ieftine, iar în privința executării învec pe cele din străinătate. Atelier și prăvălie Pi-ța Andrassy Nr. 17. Palatul Reinhart. Magazin mare de ochelari.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrassy-tér 3.

Telefon 386. Telefon 386.

Depozit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în ferării pentru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding de primul rang Mașine (sparher) pentru bucătării de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dalapuri pentru ghiață.

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânători: Mopopol de vânzare a coaselor de oțel Barabás Béla și a pompelor de stropit contra nenorosporei pe lângă o garanță de 10 ani, Instrumente de verit etc.

Foarfece engleze, Solingene veritabile, peneținuri și briciuri.

Depozit esclusiv „AHOI“

Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul depozit al lustrului de argint: **VENUS** pentru cuptoare.

Comandele de provincie se efectuesc pentru prțurile ieftine de zi.

Prima fabrică aradană de stindarde.

In decurs de 4 oare confectionează stindarde cu inscripții ce nu se șterg, pentru cele mai favorabile prețuri.

Reich El.

Prima fabrică aradană de stindarde. Edificiul teatrului. 487

Adresa telegrafică: Reich El. Arad.

Bani! Bani! Bani!

Cele mai estine

imprumuturi de bani

pe imobile până la valoarea cea mai înaltă mijlocește

Klein József

(Arad, Radnai-ut 10.)

dela institutul de bani din Sibiu, ca reprezentantul acestui institut, pe lângă răplătire avantajioasă.

Totodata

Case de inchiriat

carî sunt proprietatea Institutului se vând pe lângă depunerea unui capital mic de asemenea în rate anuale.

Aceste case să află:

Pe strada Csernovitz, Nr. 27. cu etajiu.

” ” Lövész . . . 17, parter.

” ” Botond . . . 1, parter

și mai multe alte case.

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a p. t. public, că pe Strada **Kossuth Nr. 43** în Arad a trecut în posesiunea mea

prăvălia de faur

(mai nainte a lui Stamberger Jozsef)

După o experiență de mai mulți ani câștigată în faărici din Budapesta și Viena, am ajuns în plăcuta situațiune să pot îndeplini tot felul de lucrări dela cele mai simple până la cele mai complicate prompt și pentru prețuri foarte culante.

Rugând binevoitorul sprijin al onor. public, rămân Cu deosebit respect:

Végh István

măstru măsur. 337

Haine de bai

Indreptări de bluse se efectuesc la moment

Casă de bluse și atelier pentru confectionare de haine femești

Piața Libertății 20. (Palatul contelui Nádasdy)

Recomand atelierul meu pentru confectionarea de haine femești binevoitorului atențiunii a on. public de dame.

Cu deosebită stimă

Koszilkov József.

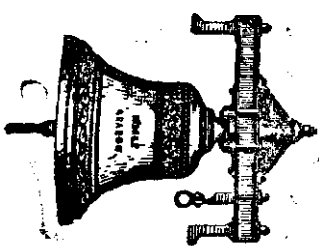
Comandele din provincie se efectuesc prompt

Mare asortiment de haine de noliu

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în corvanda de fer, ce se poate învîrți, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supra-solvire neînsemnata.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis

7 21-25

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Arad, Strada Rákoczi Nr. 11-28.

S'a fondat la 1840.

Turnătorie, fabrică de clopote și metal, arangată pe motor de vapor.

Friederic Hönis

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plată — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față de ori ce alte clopote, la turnarea unui și același clopot tare și cu sunet adăuc — se face o economie de 30—30% la greutatea metalului.

Recomandă tot-o dată clopote de fer, ce se pot învîrți și postamentele de fer, prin-

„LUCEAFĂRUL“, institut de economii și credit, ca societate pe acții, în Vêrșeț.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de economii și credit „Luceafărul“ sunt invitați la a

X-a adunare generală ordinară,

pe ziua de 20 Martie 1905 st. n. la 10 ore a. m. în casa proprie (Piața Francisc-Iosif 2121).

Obiectele:

1. Deschiderea adunării și constituirea biroului.
2. Constatarea membrilor prezenți.
3. Raportul direcțiunii despre anul de gestiune 1904.
4. Raportul comitetului de supraveghiere.
5. Pertractarea bilanțului pro 1904 și distribuirea profitului net. Absolutoriu direcțiunii și comitetului de supraveghiere.
6. Alegerea și statorirea salariului directorului executiv.
7. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiere.

În lipsa membrilor recerșuți, adunarea generală în sensul §. 25 din statute, s'v'a ținea în 28 Martie 1905 st. n. la loc și timpul indicat.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunarea generală, în sensul §. 20 din statute au a depune acțiunile lor la ca institutului până cel mult în 20 Martie 1905 st. n. la orele 9 a. m.

Din ședința direcțiunii ținută în 16 Ianuarie 1905.

Direcțiunea.

ACTIVA.

Contul Bilanțului pro 1904.

PASIVA.

	Cor.	b.		Cor.	b.
Casa în numărar	59032	63	Capital social	200.000	—
Portofoliul cambial:			Fondul de rezervă	43,274	68
a) cambii de bancă	352,157	56	Depuneri spre fructificare	602,901	37
b) cambii cu acoperire hipotecare	194 354	—	Imprumuturi hipotecare cedate	197,944	77
Imprumuturi hipotecare	75353	84	Dividendă neridicată	546	—
Credite personale	35489	—	Diverse conturi creditoare	82,280	14
Realități	32613	—	Reescompt	361,135	68
Anticipațiuni	62296	30	Interese anticipate pro 1905	20,537	13
Efecte	14520	—	Profit net		25124
Diverse conturi debitoare	27359	35			
Mobilier	2,656	77			
10% amortisare	265	77			
	1,533	744	68		
				1 533	744
				68	

DEBIT

Contul Profit și Perderi.

CREDIT

	Cor.	b.		Cor.	b.
Interese:			Interese:		
la depuneri spre fructificare	27,229	95	dela cambii escomptate	39 876	39
» reescompt	12,836	75	» imprumuturi hipotecare	43.103	98
» împrumuturi hipotecare cedate	1,995	99	» credite personale	3,549	17
Contribuție:			» efecte	571	—
erarială și comunală	6,510	68	Venite dela realități		307
10% după interesele de depuneri	2,722	99	Diferite venite și provisiuni		2602
Spese:					
salare	6 177	76			
banii de cuartir	640	—			
chirie	1,100	—			
marce de prezență	1,623	40			
spese de cancelarie	2,566	62			
competința de timbru	87	16			
Descrieri:					
din pretensiuni	1,026	—			
10%	265	77			
spese de proces	102	80			
Profit net	25124	91			
	90010	78			
				90010	78

Vêrșeț, la 31 Decembre 1904.

Dr. Petru Zeneniag m. p.,
director executiv.

Valeriu Cârje m. p.,
contabil.

Pavel Corcea m. p.,

Jon Pepa m. p.,

Direcțiunea:

Avram Corcea m. p.,

Jon M. Roșiu m. p.,

Dr. Iuliu Tămășel m. p.,

Adam Barbu m. p.

Antoniu Popovici m. p.

Jon Moise m. p.

Subsemnatul comitet esaminând conturile prezente le-am aflat în ordine și în consonanță cu registrele institutului.

Vêrșeț, la 16 Ianuarie 1905.

Comitetul de supraveghiere:

Bartolomei Panciovan m. p.

Ioanichie Neagoe m. p.

Toma Stanca m. p.

Dr. Ion Nedelcu

Iuliu Iorgovici m. p.

Ioan Perian m. p.